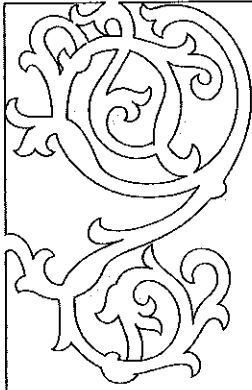




# Magyar Református Nevelés

református pedagógiai szaklap



VII. évf.  
6-7. szám  
2006. november

## A TARTALOMBÓL:

Tematikus összeállítás:

Iskolánk mint  
szellemi műhely

Bemutatkozik a Baár-  
Madas Református  
Gimnázium, Általános  
Iskola és Diákotthon

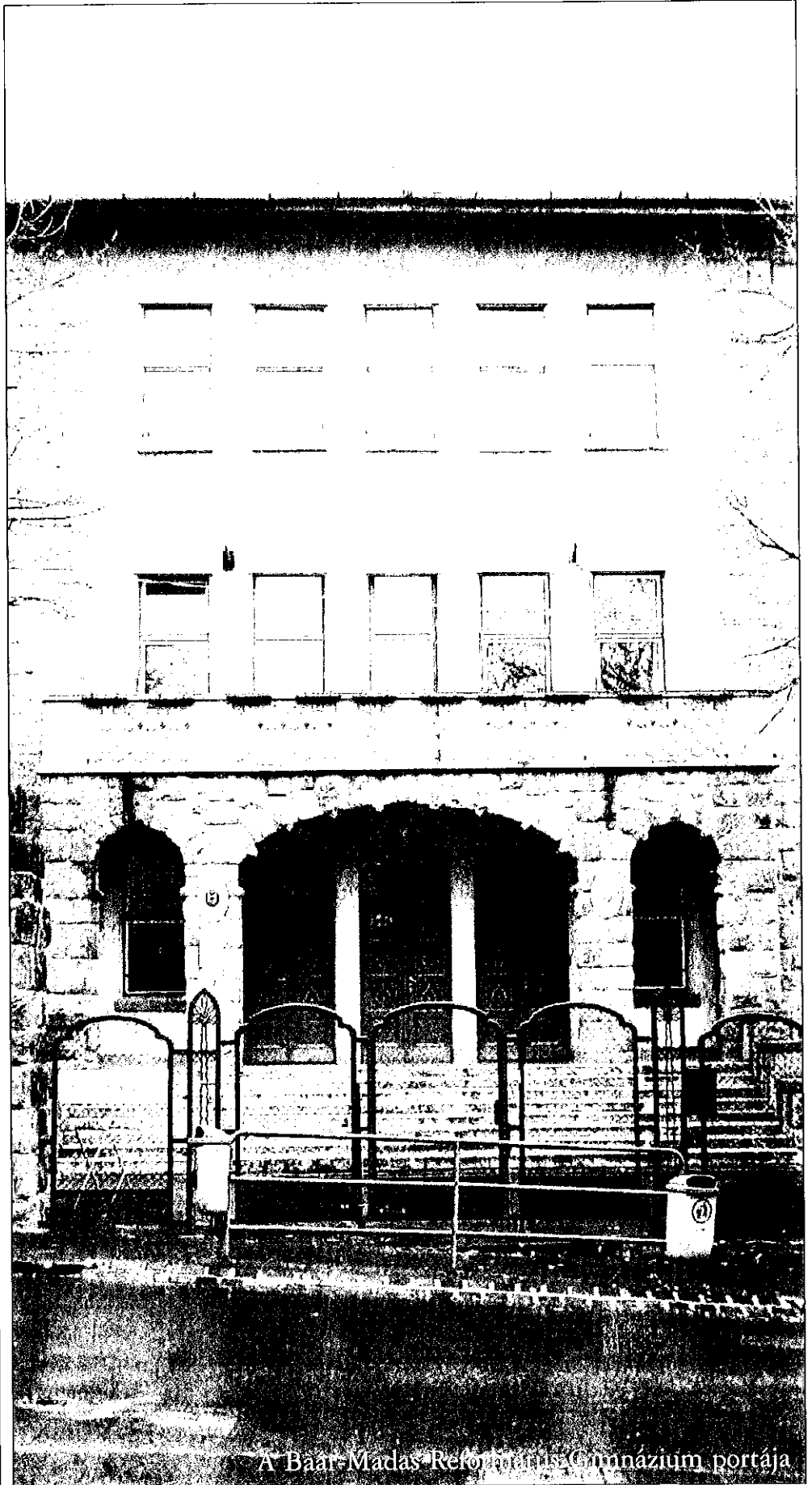
Az iskolai szavalóversenyek  
pedagógiai céljai

Nyelvművelés tanórán kívül

Mitől „öko” egy iskola?

Képzőművészeti tábor a  
vizuális nevelés szolgálatában

Pedagógiai nevelőmunka  
az internátusban



A magyar református nevelés  
477. tanévében

A Baár-Madas Református Gimnázium portája



# Iskolánk mint szellemi műhely

## Szerkesztői jegyzet

**A** Magyar Református Nevelés történetében nem ez az első alkalom, hogy egy egész (jelen esetben pedig egy dupla) számot valamelyik református iskolánk tanári karának írásaiból állítunk össze. Külön örömünkre szolgál, hogy nem nekünk kell felkérni intézményeinket erre a munkára, hanem önként jelentkeznek, hogy bemutassák pedagógiai profiljukat és mindennapjaikat.

Mostani számunkban a Baár-Madas Református Gimnázium, Általános Iskola és Diákotthon ismerhetjük meg közelebbről, fontosnak tartom azonban kiemelni, hogy ez a bemutatkozás több az iskola oktatási-nevelési tevékenységének egyszerű ismertetésnél, az intézmény népszerűsítésénél. Az írások szerzői arra vállalkoztak, hogy iskolájukat mint szellemi műhelyt mutassák be. Kitárták a kapukat, hogy bepillantassunk a műhelymunkába: őszintén vallanak nevelési eszményeiről, a tanár-diák kapcsolatban rejlő konstruktív energiákról, melynek egyik jelentős eredménye a Baár-Madas tanulóinak kiemelkedő szereplése a középiskolai tanulmányi versenyeken. Érdemes tehát bepillantani a kulisszák mögé, és ellesni néhány olyan ötletet, melyek akár más környezetben is ugyanolyan jól tudnak működni.

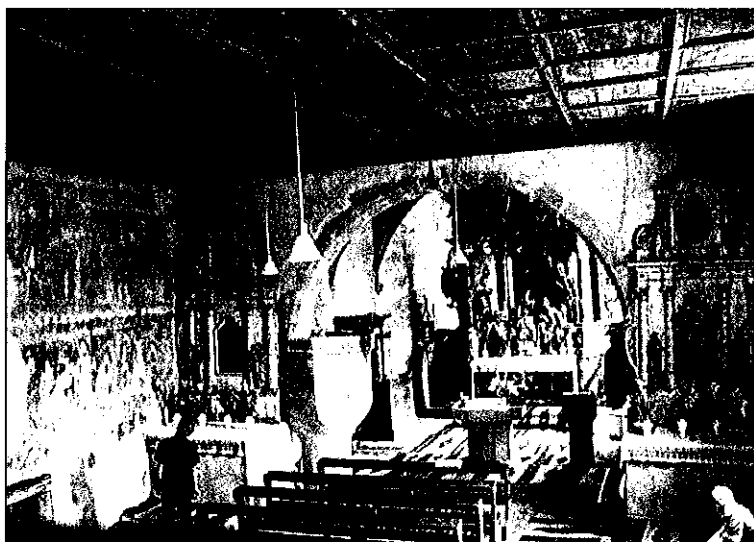
Korunk fontos jelszava az alkalmazkodóképesség, ha talpon szeretnénk maradni, alkalmazkodnunk kell a kihívásokhoz. Ezt sugallja az egyre súlyosabb adminisztratív terheket jelentő európai normarendszer, és legalább ekkora alkalmazkodásra kényszerítik a peda-

gógusokat az időről időre változó kerettantervi és oktatáspolitikai elvárások. Kérdés azonban, hogy meddig kell hajolni, lehetséges-e a kor kihívásaihoz alkalmazkodni úgy, hogy közben értékeinket, hagyományainkat megőrizzük, sőt talán még gazdagítjuk is a magyar oktatást az általunk helyesnek tartott pedagógiai módszerek alkalmazásával, átadásával. A múlt és a jövő nem egymást kizáró fogalmak, csak úgy tudunk élhető jövőt építeni, ha megismerjük a múltunkat, és felelősen gondolkodunk a teremtett világról és benne magunkról, embertársainkról. Az írásokat olvasva többször is a felelősség fogalma jutott eszembe, úgy tűnt számomra, hogy ebben az iskolában olyan felelős, magyar, református embereket nevelnek, akik a középiskolát elvégezve képesek lesznek felelősséget vállalni magukét, a rájuk bízottakért, a környezetükért – a jövőért.

A múlt-jelen-jövő szinopszisának szép példái a gondosan tervezett-szervezett tanulmányi kirándulások, melyeknek célja nemcsak a testvérvárosi kapcsolatok ápolása, hanem a közösségépítés és a Kárpát-medencében élő magyarság megismerése is. Igényes, hiteles pedagógusi magatartás képes a diákokban is felkelteni igényt például az anyanyelvi kultúra iránt (a nyelvörzés és az internetes nyelvről szóló OKTV-dolgozat jól megfér egymás mellett az anyanyelvi nevelésben), de a természetvédelem mindennapos iskolai jelenléte ugyanígy lelkes tanárok és diákok együtt munkálkodásának eredménye, közösen óvják a természetet (ezzel együtt közös jövőnket), ám ez a tevékenység is túlmutat ön-

magán – szinte észrevétlenül válnak a felelősen gondolkodó polgárokká a fiatalok. A kötelező tanórai és a szabadon választható szakköri elfoglaltságok mellett fontos nevelési színtér az internátus, melynek sokoldalú pedagógiai szerepét kiváló tanulmányban összegzi a Diákotthon nevelőtanára.

Az írásokban egy sokoldalú intézmény sokrétű pedagógiai munkájának keresztmetszetét kapjuk. Többszörre a pedagógiai munka praktikumán van a hangsúly, de számunk olvasói találhatnak olyan írásokat is, melyeknek szerzői a gondos oktató-nevelő munka elméleti hátterére világítanak rá azzal a céllal, hogy a kiérlelt szakmai tapasztalatokat kollégáik rendelkezésére bocsátva a magyar református nevelés gyakorlatát gazdagítsák.



Erdélyi kazettás templomi mennyezet



# A gimnáziumi nevelés sajátosságai a Baár-Madasban

Tombor László

„Mert más fundamentumot senki nem vetbet azon kívül,  
amely vettetett, mely a Jézus Krisztus”

(1Kor 3,11)

**E**z a bibliai igé található a Baár-Madas épületének 1928-as alapkőokmányában. Ezt vallották az akkor élt reformátusok, a keresztyén oktatásért felelősséget vállalók, és erre az alapra igyekeznek építeni napjaink tanárai is.

2007. október 12-én lesz száz éve, hogy elkezdődött a tanítás a Baár-Madas Felsőbb Leányiskola és Nevelőintézetben. A fenntartók, a Dunamelléki Református Egyházkerület és a Budapesti Református Egyházközség két személy alapítványának egyesítésével hozták létre az intézményt. Baár János pesti katolikus polgár és Madas Károly református földbirtokos egy mástól függetlenül – vagyonukat felajánlva – fontosnak tekintették a keresztyén nevelés ügyét.

Az első tanévet csupán tizenkét diák kezdte meg, de később számuk és az iskola tekintélye folyamatosan nőtt. Az intézmény előbb liceummá, majd gimnáziummá vált, és 1930-tól méltó helyére került a Medgyaszay István által tervezett, a kor egyik legmodernebb iskolakomplexumának számító épületbe. A második világháború után általános iskolával bővült, de 1948-ban már ezt államosították, s 1952-ben egyházunktól a gimnáziumot is elvették. Harmincnyolc évi kényszerű szünet után a Dunamelléki Református Egyházkerület újraindíthatta. Az iskola három év múlva vehette ismét birtokába a teljes épületet. A koedukált gimnázium és kollégium 1997 őszén hatév folyamos általános iskolával bővült, azóta többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény.

A Baár-Madas oktató-nevelő munkájának célja – összhangban a Magyarországi Református Egyház Közoktatási Törvényével –, hogy diákjai életüket tudato-

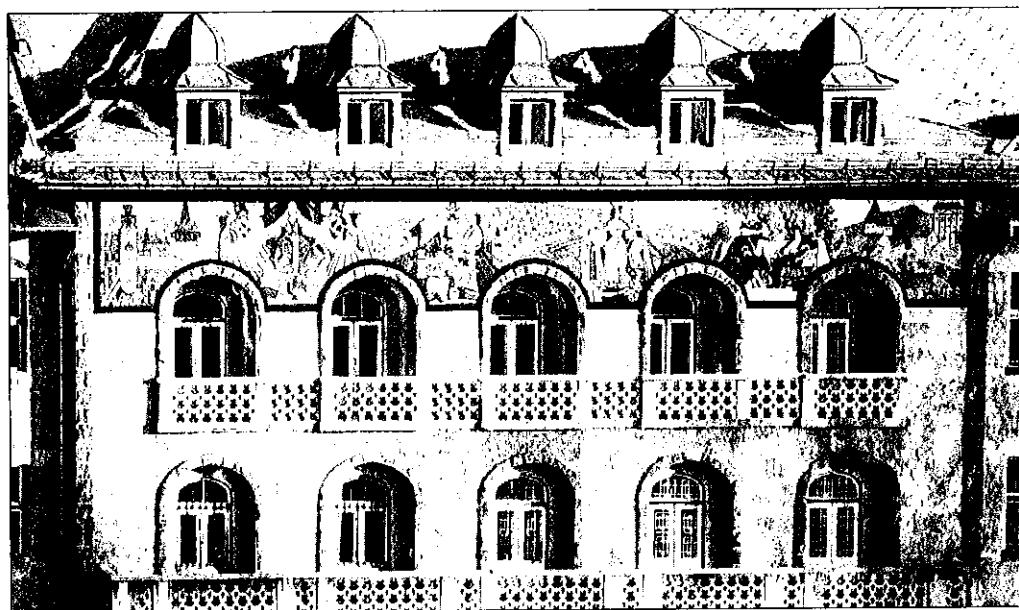
san megélni képes és a közösséget szolgálni kész embereké váljanak, azaz

– a Szentírás útmutatásai, a kálvinizmus szellemisége és nevelők példája alapján Istennek tetsző és Krisztust követő életet éljenek;

– lelki és testi egészségük alkalmassá tegye őket termékeny és áldozatos élet folytatására, az ezzel járó öröme hálás elfogadására és terhek türelmes elhordozására;

– képzettségük elegendő legyen ahhoz, hogy valamely választott területen munkába álljanak vagy tovább tanuljanak;

– műveltségük révén elkötelezett, hűséges és tudatos gyarapítói és védelmezői legyenek szűkebb és tágabb gyakorlati, eszmei környezetüknek (otthon, lakóhely, haza, természet, család, gyülekezet és más közösségek, nemzet).



A néhány éve felújított Sgraffito

Nevelési és oktatási alapelveink közül kiemelten fontosnak tekintjük a lelki egészség gondozását, a felelősségtudat kialakítását, a testi egészség védelmét, a közösségtudat, a hazaszeretet elmélyítését, az ítélőképesség kialakítását, a példamutatást. Természetesen ezek érvényre jutását a képzési formákhoz és színterekhez igazodva igyekszünk megvalósítani.

Intézményünk tevékenysége – a szakképzést kivéve – magába foglalja a közoktatás teljes körét. Oktatási szerkezetünk a következőképpen épül fel:



iskolatípus / évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
általános iskola	1.o	2.o	3.o	4.o	5.o	6.o							
hat évfolyamos gimnázium							7. a	8. a	9. a	10. a	11. a	12. a	
							7. b	8. b	9. b	10. b	11. b	12. b	
négy évfolyamos gimnázium									9. c	10. c	11. c	12. c	
nyelvi előkészítő + négy évfolyamos gimnázium									9. c	10. c	11. c	12. c	13. e
diákotthon							7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.

Az átlagban 550 diákot szolgáló gimnáziumunk a sikeres érettségire-felvételre készít fel. A hatévfolyamos gimnáziumi képzés első szakasza 7-8. évfolyamon az alapozás, majd 9-10. évfolyamon a széleskörű képesség- és készségfejlesztés, 11-12. évfolyamon a sikeres felvételre építő orientáció biztosítása. A négyévfolyamos képzés az előbb említettek utolsó két szakaszát foglalja magába. A nyelvi előkészítő első évének célja az idegen nyelvi és informatikai tudás alapos elsajátítása és az anyanyelvi, matematikai, természettudományos készségek, kompetenciák erősítése, elmélyítése. Ezt követően a négyévfolyamos képzés rendje szerint halad az oktatás.

A lehetséges középiskolai koncepciók közül a magyar iskolarendszer hagyományos gimnáziumideálját követjük a Baár-Madasban: szilárd alapismeretek, széleskörű általános (humán és reál) műveltség átadása. Kiemelt szerepet szánunk a foglalkozásokon az anyanyelvi kultúra fejlesztésének, a múlt és a nemzeti hagyományok megismertetésének, a logikus gondolkodás kialakításának, az

idegen nyelvek elsajátításának, a természet tisztelete felismertetésének, az egészséges életmódnak, a közösség és társadalomépítésnek.

Bár az oktatás középpontjában a tanórai munka áll, de a tanórákon kívüli tevékenységek számos formája teszi teljesebbé a személyiségformálást és segít a tudás elmélyítésében. Ennek éppúgy része a szakköri munka, a tehetséggondozó foglalkozás, a művészeti élet, mint a sportkörök. A tanulmányi kirándulások erősítik a közösségeket, a kárpát-medencei testvériskolai kapcsolataink pedig elmélyítik az egy nemzethez tartozás tudatát diákjainkban.

Természetesen az iskola minden fontos tevékenységformájának bemutatására nem vállalkozhat egy ilyen jellegű összeállítás, de úgy véljük pedagógiai munkánk néhány meghatározó törekvéséről, képet kaphat az olvasó.

Bízunk abban, az elkövetkező években sok szülő megfogadja, mi pedig teljesíteni tudjuk Kálvin János gondolatát: „Küldjetez nekünk ifjakat, s mi nyilakat faragunk belőlük!”

## A Baár-Madas Általános Iskola

*Kovács Adria*

**M**eggyőződésünk szerint egyre fontosabb, hogy a gyerekek minél kisebb koruktól életük minél több színterén kapjanak keresztyén hiten alapuló nevelést; nagy örömünkre szolgál, hogy iskolánk egyike lehet ezeknek. Tudjuk, hogy növendékeinknek hitet nem taníthatunk, de a felnőttek mindenkor és mindenhol kötelező példamutató magatartása intézményünkben kiegészül az istenhit felé utat mutató magatartás felelősségével.

Iskolánk nemcsak a hitbeli elkötelezettség és a református szellemiség területén tekinti feladatának növendékeinek identitástudatának formálását. Kötelességünknek

tartjuk elmélyíteni a ránk bízott gyermekek hazánk iránti szeretetét, magyarságtudatát.

Tevékenységünk támaszkodik a múlt ismeretére, tiszteletére, értékálló hagyományaira, és magában foglalja a modern kor követelményeinek való ésszerű megfelelés igényét is.

### Iskolánk mint nevelési-oktatási közeg

Valljuk, hogy a sikeres nevelő-oktató munkához elsősorban a gyermeki személyiség sajátosságainak megfelelő



közeget kell az iskolában megteremteni. Az általános iskolai életkorban rendkívül fontos, hogy a gyerekek szeressenek iskolába járni. Ezért legyen az iskola életkoruknak megfelelően játékos, derűs közeg, ahol gyermeki tulajdonságaik megnyilvánulhatnak. Tudniuk kell, hogy itt szeretetet kapnak, értékes emberként kezelik őket, és nevelőik képességeik legjavát igyekeznek kibontakoztatni bennük. Ehhez iskolánk igyekszik olyan körülményeket biztosítani, melyek között lehet, sőt érdemes teljesíteni, de ahol nem csak a teljesítmény, hanem az erőfeszítés is elismerésre talál.

Ám nem elég, ha a gyerekek otthon érzik magukat az iskolában – az iskola nem lehet egyszerűen játszadózás színhelye. Ez a hely a helytállás első színtere is, ahol a későbbi munkavégzéshez szükséges képességeket elsajátíthatják és gyakorolhatják. Mindezekért úgy gondoljuk, hogy az igazán értékes jellemvonásokat formáló iskola azt a fajta szeretetet képviseli, melynek része a követelés, következetesség, határozottság, egyszóval szigor. Szeretnénk, ha erre az iskolára úgy lehetne gondolni, mint erős várra, ahol a gyerekek a külvilág hatásaitól védve élnek, dolgoznak, a falak mögött azonban megtanulnak ezen hatások ellen védekezni is. Erre akkor lesznek képesek, ha megtanítjuk őket különbséget tenni értékes és értéktelen, fontos és lényegtelen között.

Valamennyi évfolyamunkon egy osztályunk van, ez hat tanulócsoporthot jelent. Alsó tagozaton a gyerekeket négy éven át egy osztályfőnök vezeti egy napközis nevelő segítségével. Bizonyos tantárgyakat – hittan, ének, idegen nyelv, néptánc – szaktanár tanít. A felső tagozaton (5-6. osztály) egy osztályfőnök két évig vezet egy osztályt, és szaktanárok tanítanak. A délutáni munka tanulószobai keretben történik, az 5-6. osztályosok összevont csoportjával

Az 1-4. osztály az alapozás időszaka. Ezen időszak fő feladata az alapképességek és -készségek – beszéd, olvasás, írás, számolás, mozgás – fejlesztése. Az első osztályban igyekszünk biztosítani az óvodai és az iskolai élet közötti gördülékeny átmenetet. Az olvasás tanítását a szótagoló – analízáló, szintetizáló – módszerrel végezzük.

Az 5-6. évfolyam a továbbtanulásra való fölkészítés ideje. Ebben a szakaszban az alapképességek megszilárdítása mellett egyre több teret kell kapnia az önálló tananyag-feldolgozásra való készség és az önművelésre való igény formálásának. Emellett súlyt helyezünk arra, hogy tanítványaink önállóan és folyékonyan el tudják mondani ismereteiket és gondolataikat.

Általános iskolánk különösen szerencsés helyzetben van, hiszen növendékei a hatodik évfolyam után hasonló szellemiségben formálódhatnak tovább az általuk már ismert gimnáziumban. A gimnázium helyzete is kedvező, mert – ha az általános iskola jól végzi munkáját – hetedik évfolyamába olyan gyerekek kerülhetnek, akik formálódó hitükkel, jellemükkel, szorgalmukkal, tudásukkal erős pozitív hatást gyakorolhatnak a „kívülről” bekerülő osztálytársakra. Így mintegy éltető folyamatokat elindító „kóvászként” funkcionálhatnak a gimnázium életében. A gimnáziumhoz történő alkalmazkodás egyrészt megkönnyíti, másrészt még felelősségteljesebbé teszi az általános iskolai nevelők munkáját, mert eredményessége a gimnáziumba lépő hetedik osztályosok viselkedése és tudása terén azonnal ellenőrizhető. Szeretnénk, ha a gimnáziumi kollégák meglepedéssel vehetnék át az általános iskolából kikerülő gyerekek nevelését.

### Hétköznapi és ünnepi alkalmak

Minden közösség éltető elemei, megtartó ereje a rá jellemző szokások, hagyományok, tevékenységek rendje. Ezért hagyományainkat tudatosan teremtjük meg, formáljuk és ápoljuk. Ezt a törekvésünket tükrözi hétköznapi és ünnepi egyenruhánk is.



A Baár-Madas Általános Iskola alsósainak előadása



Minden tanítási hetet áhítattal kezdünk – 1-2. és 3-6. osztály közösen. Tanóráink 45 percesek. A tanítás nap első órája 5 perccel hosszabb, hogy a munkanapok is közös igel-olvasással, ehhez kapcsolódó rövid beszélgetéssel, közös imádsággal kezdődhessenek. Csöngetési rendünk meg-egyezik a gimnáziuméval. A harmadik órát követő húsz-perces szünetet minden osztály az udvaron tölti levegő-zéssel, mozgással. A tanítási órák után igény szerint lehet ebédelni iskolánk éttermében, majd udvari játék követke-zik, melyet a délutáni tanulás követ.

A tanítási órák tervezésénél, szervezésénél és megtar-tásakor a fegyelmet, alaposítást, differenciálást, életkor-nak való megfelelést tartjuk alapkövetelménynek. A gye-rekek aktív tevékenysége a foglalkozások alapvető része.

A különféle (művészi, szaktárgyi, technikai) szakkö-reink, foglalkozások a tehetséggondozást és a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálják. A szakkörök indításáról valamennyi év elején a nevelőtestület dönt a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével. Iskolánk „*Cérnabang*” kórusa gyakran vendéges-kezik fővárosi és Pest környéki gyülekezeteknél, illetve sze-retetothonokban.

A 2004/2005-ös tanévtől kezdve elindulhatott isko-lánkban a zeneiskolai keretek között végzett zenei képzés. Ma már 3 évfolyamon folyik a szolfézs-oktatás, továbbá zongora- és furulyaoktatást is tartanak nálunk a kerületi Járdányi Pál Zeneiskola oktatói.

Az iskolai sportkör a testnevelés órákkal együtt bizto-sítja a mindennapos testedzést, a gyerekek mozgásigényé-nek kielégítését.

A 2003/2004-es tanévben a BSE (Budapesti Sport-egyesület) keretei között nagy érdeklődés mellett indult el iskolánk vívósakköre.

Iskolánk immár hagyományosnak tekinthető rendezvé-nye a két évente tartott tavaszi műsoros délután, melynek helyszíne a Marczibányi téri Művelődési Központ színház-terme. Ennek alkalmával társaik, nevelőik és a szülők előtt növendékeink olyan oldalukról is bemutatkozhatnak, me-lyet iskolai körülmények között nem ismerhetünk meg. A műsoros délutánon föllép kórusunk, bemutatják tudásukat iskolánk zenét tanuló diákjai, néptáncosai, szavalói, próza-mondói, és valamennyi osztályunk színpadi jelenetet ad elő.

Az adventi családi napot hagyományosan november-ben tartjuk. Ezen az alkalmon rövid áhítat után kézmű-ves foglalkozást, vásárt, játszóházat, táncházat rendezünk. A büfében az egyes családok által készített szendvicseket, süteményeket lehet megvásárolni. Mindez a szervező szü-lők lelkes munkájának eredménye. Az e napi bevételt az általános iskola előre meghatározott céljaira fordítjuk.

A tanév utolsó tanítási napján elbúcsúztatjuk 6. osz-tályosainkat. A búcsúztatás rövid áhítattal kezdődik, az 5. és 6. osztályosok műsorával folytatódik, majd kinek-ki-nek névre szólóan olvassuk föl az útravalóul számára vá-lasztott Igét. Ezután a búcsúzó az ötödikesek jóvoltából feldíszített osztályterembe vonulnak, ahol szeretetvendég-ség várja őket. Az itt fogyasztott tortát évről évre a konyha dolgozói készítik szeretettel.

Nagy hangsúlyt helyezünk az iskola és a családok együttműködésére. Az együttműködés akkor lesz haté-kony, ha mindkét fél, egymás elvárásait erősítve, azonos nevelési elveket, célokat vall. Ez az elképzelés nem valósul meg, ha a szülő tájékozatlan, nincs tisztában alapelveink-vel, amikor gyermekét beírta hozzánk. Ezért fontosnak tartjuk, hogy az első osztályba jelentkezett gyerekek szü-leit részletesen tájékoztassuk iskolánk hitbeli, oktatási és nevelési célkitűzéseiről. Valamennyi szülőnek módja van meglátogatni iskolánk nyílt tanítási napját, amelynek része a tájékoztató és közös – vagy igény szerint egyéni – be-szélgetés. Ezenkívül a jelentkező gyerekek iskolaérett-ségi vizsgálatokor minden szülővel elbeszélgetünk.

Valamennyi osztályunk évente több alkalommal ren-dez olyan programot, melyen szülők, gyermekek, neve-lők együtt vesznek részt. Jó példa erre az egyes osztályok karácsonyi műsoros délutánja vagy az anyák napi köszön-tés.

Természetesnek vesszük, hogy a szülők tudni szeret-nék, milyen az iskola, ahova gyerekek jár, és milyenek az ott tanító tanárok. Kíváncsiak gyermekük tanórai visel-kedésére is. Ezért iskolánk évente egy-egy belső nyílt na-pot is tart első és ötödik osztályos diákjaink szüleinek. Így láthatják gyermeküket iskolai körülmények között.

Az iskolában működő szülőtanácsba minden osztály szülői közössége két tagot küld.

Tanévnyitónkat a gimnáziummal közösen tartjuk a Pozsonyi úti templomban. A többi ünnepi alkalmunkat – tekintettel az életkori különbségekre – a gimnáziumtól függetlenül tartjuk. Tanévzáró és karácsonyi istentisztele-tünknek hagyományosan a Töröckó téri Református Egy-házközség ad helyet. Ezeket diákjainak is szerepelnek az alkalomhoz illő műsorral. Egyéb egyházi ünnepeinken rendszerint egy-egy lelkész-szülő szolgál, ezzel is erősítve az iskola és a családok kapcsolatát. Nemzetünk történelmi eseményeiről a gyerekekkel együtt készített műsorral em-lékezünk meg. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy ün-nepi alkalmaink megemlékezéseink, istentiszteleteink va-lóban a gyerekek életkorának megfelelő, érthető, tartalmas és szemléletes módon folyjanak, és így maradandóan rö-g-züljenek emlékezetükben.



## *Laus viventi Deo* - Hitélet és hittanoktatás

Berta Zsolt

Iskolánk újraindítása egybeesik az 1989-90-es rendszerváltozás idejével. 1989-ben kezdett az addig inkább csak sokak imádságának tárgyát képező remény, hogy ti. az 1952-ben államosított intézmény ismét a református egyház fenntartásába kerülhet, valósággá válni. Isten kegyelméből – kezdetben ugyan csak néhány osztállyal, és csak az egykori épület egyik szárnyában, de 1990 őszén mégiscsak – megkezdődhetett a tanítás, s ezzel együtt a Baár-Madas hitélete és hittanoktatása is. Ebben az időben született meg – a kezdetek óta iskolánkban tanító Berkesi Gábor, a Pozsonyi úti gyülekezet lelkipásztorának javaslatára – új jelmondatunk: „*Laus viventi Deo*”, azaz „Dicsőség az élő Istennek!” Éppen az idén múlt 400 éve, hogy Szenczi Molnár Albert 1606-ban mind a 150 zsoltár szövegét magyarra fordítva ezeket a szavakat írta naplójába. A Baár-Madas újraindulásának során annyi áldást és csodát tapasztaltak meg a szervezők: egykori és új tanárok, diákok, az iskoláért áldozatot vállaló szülők, gyülekezetek és más támogatók, amit ez a jelmondat tudott a legszebben és a legtümörebben összefoglalni. Dicsőség az élő Istennek, hogy elsőként a magyarországi református középiskolák közül ezt az iskolát kaphatta vissza egyházunk az államtól! Dicsőség az élő Istennek, hogy még a legszűkösebb, kezdeti hónapokban és években is, mindig jutott annyi anyagi és erkölcsi erő, hogy legyen hol színvonalasan és jókedvűen tanulni, tanítani! Dicsőség az élő Istennek, hogy olyan lelkipásztorok lehettek az iskola vendégei egy-egy áhítatra, evangélikációs alkalomra, akiknek szavait életük hitelesítette a még oly kritikus középiskolások előtt is.

Az első évek az újjászületés eufórikus örömeiben és a családiasság jegyében teltek. Ez az iskolai hitéletre és a hittanoktatásra is hatással volt. Természetes volt, hogy a fakultatív hitéleti alkalmakon, például egy-egy délutáni evangélikáción, vagy karácsonyi műsoros délutánon a tanárok és a diákok is szinte teljes létszámban képviseltették magukat. A hittanórákra is inkább a közös beszélgetés, az élményközpontú tanulás és az áhítatos jelleg volt a jellemző, semmint a monologizáló tanári előadás, vagy a diákok passzív jelenléte és lexikális tudásuk gyarapítása.

Az évek múlásával az iskola tanulói és tanári létszáma megsokszorozódott. A református egyház hittanoktatási kerettanterve az éppen aktuális előírásokhoz – mint pl. NAT, kétszintű érettségi stb. – igazodva napvilágot látott. Ezek alapján a Baár-Madas helyi hittan tantervét elkészí-

tettük és bevezettük, s mindez azt eredményezte, hogy a bensőséges és bizonyos mértékben autonóm légkör hátterbe szorult. A kilencvenes évek közepén az osztályok létszáma átlagban már 30 fő körül mozgott, s a diákok vállalási és felekezeti háttere rendkívül különböző volt. A hittanból megtanítandó tananyag mennyisége nem igazodott azonban ehhez a változáshoz, mivel jelentősen megnőtt a Zsinat által előírt tantervi követelmény. Így a hittanoktatás kényszerűen elmozdult a kognitív, ismeretátadásra összpontosító tanári előadás irányába. A jövőben fontosnak tartanánk egy olyan, koncepciójában gyökeresen más jellegű központi tantervet, amely életkorhoz igazítottan, probléma orientáltan, a tanulók emocionális és gyakorlati igényeinek és szükségének megfelelőbb módon, a helyi jellegzetességeknek, hagyományoknak nagyobb teret biztosítva lehetővé tenné, hogy egy felekezeti, kegyességileg és hitbelileg teljesen eltérő szinten lévő nagy létszámú osztályközösség is hitében és ismereteiben egyszerre növekedhetne.

Természetesen az első években alakultak ki és szilárdultak meg iskolánk hitéletének azok a napi, heti és éves rendjét meghatározó alkalmak, amelyeket több mint másfél évtized elteltével is élő és éltető tradícióként gyakorlunk ma is. Ilyenek a tanítási napokat kezdő és záró rövid áhítatok, melyeket osztályközösségben tartunk. Reggel, az aznapra kijelölt bibliai szakasz felolvasása és esetleges rövid magyarázata után közös éneklés és imádság – a 487. dicséret 2. verse – zárja az áhítatot. A tanítás végén pedig a 103. zsoltár első két versét mondjuk el közös imádságként. Hetente egyszer van közös iskolai istentiszteletünk a közelben található pasaréti református templomban, ahol mindig nagy szeretettel fogadnak bennünket. Az államosítás előtt erre a célra a gimnázium átalakítható tornaterme szolgált. Ennek berendezési tárgyai (pl. szószék) azonban vagy megsemmisültek, vagy a közeli gyülekezetek kezdték el használni a megmentett padjait, székeit.

Heti istentiszteletünkön a kezdetektől fogva felváltva szolgálnak az iskolában tanító lelkipásztorok és meghívott lelkészek, köztük az evangélikus diákokat tanító evangélikus lelkipásztorok is. Szintén az újraindulás óta élő hagyományunk, hogy a tanév során legalább három alkalommal szervezünk evangélikációs sorozatot. Általában októberben, a reformáció ünnepe előtti napokban, karácsony előtt adventben, illetve a nagyheti-húsvéti szünet előtti időszakban. Ezek a sorozatok három-négy alkalom-



A gimnázium udvarán álló kopjafa

ból állnak és sokáig fakultatív jellegűek voltak. Az első években a tanítási órák után, kora délutáni időpontokban tartottuk őket, s csakúgy mint ma, közös úrvacsorázással fejeztük be együttléteinket.

Mind a tanévnnyitó, mind a tanévzáró ünnepélyünket istentiszteleti keretben tartjuk. Ilyenkor a nagyobb szülői létszám miatt általában a Pozsonyi úti református templomban gyűltünk és gyűlünk össze mind a mai napig. Iskolánk egy hetes gólyatáborában már az első években is rendszeres, osztályonkénti reggeli áhítattal kezdtük és közös esti evangélizációs alkalommal zártuk mindig a napot.

A kilencvenes évek első felétől kezdve vált szokássá gimnáziumunkban, hogy ősszel és tavasszal egy-egy tanítási napot iskolai csendes napként a lelki megújulásnak, megerősödésnek szánunk. Ennek jegyében az iskola diák-ságának életkoruknak megfelelő szinten szervezett programokat, a legtöbbször egy-egy központi téma, gondolat mentén. Vagy úgy, hogy mi hívtunk magunkhoz neves és lehetőleg keresztyén értékrendű előadókat, avatott szakembereket, vagy úgy, hogy mi látogattunk el különböző – főleg budapesti, vagy főváros közeli – intézményekbe. Mindkét esetben lényeges volt azonban a látott és hallott

élmények, tapasztalatok közös feldolgozása, elemzése, értékelése. Az elmúlt néhány évben vendégünk volt többek között: dr. Nemeskürty István történész professzor, Kobzos Kiss Tamás énekmondó, Gryllus Dániel és Gryllus Vilmos zenész a Kaláka együttesből, a Ráckeresztúri Református Drogterápiás Intézet munkatársai, Orián Géza szociális munkás a Református Cigány-missziótól, vagy Varga Mihály pénzügyminiszter. Mi magunk pedig látogatást tettünk egyházi és világi szeretetotthonokban, kórházakban és felsőoktatási intézményekben.

Mindemellett igyekszünk erősíteni iskolánk és a Magyarországi Református Egyház közötti kapcsolatot is. Ezt szolgálják nemcsak azok az országos rendezvények, – országos tanévnnyitó ünnepély, magyar református világtalálkozó – amelyeken „hivataltól” mindig részt veszünk, hanem a gyülekezetekkel való kapcsolattartás is. Az ún. szupplikációs, azaz gyülekezetlátogató vasárnapokon iskolánk küldöttsége: az énekkar, valamelyik lelkészünk és egy-egy osztály keresi fel általában azokat a fővárosi, vagy főváros környéki gyülekezeteket, ahonnan diákjaink a Baár-Madasba jelentkeznek.

Az iskolai mindennapok szerves részeként megtartott alkalmakon túl azonban más, – részben önszerveződő – lelki együttlétek is gazdagították gimnáziumunk spirituális életét. Néhány éve – eleinte csak a kollégiumi, bentlakó diákokból, majd budapesti osztálytársaikkal kiegészülve – ifjúsági bibliakör és dicsőítő csoport szerveződött, amelyik többször is szolgált iskolai alkalmakon. Szintén diákkezdeményezésre jöttek létre az ún. „Neked” délutánok, amikor az iskola diáksága az evangéliummal találkozhat egy teadélután keretében. Ezen az alkalmakon keresztyén könnyűzenei koncert, diaporámás előadás, személyes bizonyágtétel részesei lehetnek az érdeklődő fiatalok.

Az Általános Iskola mint önálló tagozat 1997-es megindítása természetesen az iskola hittanoktatásában és hitéletében is változásokat hozott. Az életkori sajátosságoknak megfelelő módon tartott hittanórák mellett a gyermekek vallásos fejlődéséhez igazított új közösségi hitéleti alkalmakat honosított meg a tagozat hitoktatói testülete és vezetősége.

Az újraindulás óta eltelt több mint másfél évtized hitoktatási és hitéleti tapasztalatait a 2007-ben esedékes centenárium kapcsán is le kell vonnunk. Ehhez Isten Lelkének bölcsességét és világosságát kell kérnünk. Ha magunkra nézünk, Dániellel együtt vallhatjuk: „Tied Uram az igazság, mienk pedig orcánk pirulása” (Dán 9,7). De ha az Úrra, akkor megszilárdulhat bennünk a Baár-Madas jelmondatának igazsága: „*Laus viventi Deo*”.





## Nyelvművelés tanórán kívül

Kerekes Barnabás

„A magyar nyelv tanítására különös gond fordítandó.”

**E**z a Kazinczy Ferenctől származó gondolat lehetne a mottója mindazoknak a tevékenységi formáknak, amelyekkel egy tanévben megkíséreljük felkelteni az érdeklődést anyanyelvünk iránt.

Tudom, a „széphalmi vezér” üzenetét, amelyet korának és az utókornak szánt, ma nagyon sokan korszerűtlennek tartják. Felnőttek és tanulók között végzett közvélemény-kutatási eredmények jelzik: a XXI. század magyarja egyáltalán nem, vagy csak alig tartja fontosnak az anyanyelv ügyét, s igazolódni látszanak Kodály Zoltán félelmei, aki hetven évvel ezelőtt jelentette ki: „Egyetlen nyelv van itt, amelynek kiejtésével nem törődik senki: a magyar”. Sajnos, ennek a megállapításnak az igazsága ma időszerűbb, mint valaha, s nemcsak a kiejtés ügyére vonatkoztatva, hanem egész nyelvhasználatunkra is.

S vajon kitől-kiktől, ha nem a református iskolák képviselőitől remélhetjük azt, hogy még vannak, akik „értik a szót”; akik tudják, a reformációnak és a református iskolarendszernek mennyit köszönhet ez a nemzet önazonosság-tudatunk és anyanyelvünk megőrzésének dolgában.

Ezekre a célokra, intelmekre, felismerésekre gondolunk, amikor a különféle munkaformákat kialakítjuk iskolánkban. Az anyanyelv ügye iránti érdeklődést már a gólyatáborban igyekszünk felkelteni. Akkor még leendő növendékeink egy foglalkozáson a nyelvi illem néhány kérdéséről hallanak (köszönés, megszólítás, bemutatkozás, kopogtatás, trágárság), s résztvevői lehetnek két anyanyelvi csapatjátéknak. Mivel ezek a foglalkozások kötetlenebb, oldottabb, játékosabb formában zajlanak, számosan vonzóan találják az anyanyelvvél való foglalkozásnak ezt a formáját, ennél fogva a tanév elején – a szakkörökbe, különórákra jelentkezés idején – szívesen választják az iskolai beszédművelő köröket. Mindkét anyanyelvi csoportunk tevékenysége a Magyar Rádió *Beszélni nébész!* című műsorához kapcsolódik. Mi hetente tartunk egy-egy 90 perces foglalkozást; mivel az adás csak minden második héten jelentkezik, a munkánk is ennek ritmusához igazodik. A 10 perces műsorban hallhatunk az országban (és a Kárpát-medencében) működő szakkörök munkájáról, a nyelv-ápoló mozgalom egy-egy jelentős eseményének visszhangjáról, a helyes kiejtés néhány kérdéséről. A rádióadáshoz kapcsolódó foglalkozásokon tagjaink meghallgatnak két-három helytelenül elmondott példát is; megállapítják a hi-

bákat egy egyszerű jelölésrendszer segítségével papírra vetik az általuk helyesnek gondolt hangzásformát, s a beszélő hibáiból okulva igyekeznek magukban a jót rögzíteni. Közben megoldják a példamondatokat, nyelvi ismereteik bővülnek; élesedik fülük; igényesebbé válik a beszédük; javul az önfegyelmük, hiszen meg kell várniuk, amíg a másik elmondja a véleményét; javul a helyesírásuk, ugyanis a hangsúlyosnak ítélt szavak első szótagját kell aláhúzniuk; gyakorolják az értő-értető olvasást; különféle versenyeken jól alkalmazható ismeretekhez jutnak stb.

A „köztes” hetek foglalkozásain is (amikor nincs rádióadás) hasznos, de a tanórák anyagából kimaradó tevékenységi formákkal múlatjuk az időt: anyanyelvi és szituációs játékok, nyelvtörők, beszélgetés a magatartás- és érintkezéskultúra egy-egy kérdéséről (köszönés, megszólítás, bemutatkozás, telefonálás, levélírás, trágárság, türelmetlenség stb.), készülés versenyekre, a Duna Televízió *Nyelvőröző* című műsorának megtekintése, beszámolók országos anyanyelvi rendezvényekről, pályamunkák készítése. Ezek kiegészülnek egy-egy rendkívüli eseménnyel: szakköri karácsony, végzős tagjaink méltó búcsúztatása, kirándulás, filmvetítés, múzeumlátogatás.

A felsoroltakon kívül mire jók még ezek a foglalkozások? Megtanulják az illem és a nyelvi illem néhány elemét; rájönnek: lehet együtt is örülni, és a másik sikerének is; lehet békésen, érvekre támaszkodva vitatkozni, a nagy hangerő nem érv; különböző osztályokból szerveződött csoport tagjai is alkothatnak családias közösséget; megtanulják: miként lehet tisztelni, becsülni a másik embert.

Sok egyéb értéket is említhetnénk még, de következzenek (csak felsorolásszerűen) az egyéb munkaformák:

1. Anyanyelvi Klub: havonta-kéthavonta meghívunk egy-egy neves előadót. Foglalkozást, előadást tartott – többek között – Bánffy György, Grétsy László, Bözsöny Ferenc, Deme László, Szathmári István, Sediánszky János, Bordi András, Wacha Imre, Praznovszky Mihály és sokan mások.

2. Anyanyelvi plakátpályázat meghirdetése: az ügyes kezű rajzolóknak az a feladatuk, hogy reklámozzák a durvaságtól mentes viselkedést, a trágárságtól mentes beszédmódot, s minden egyebet, ami értékes, emberi, példamutató.

3. Iskolai versenyek szervezése: Kazinczy-verseny, „Édes anyanyelvünk” nyelvhasználati verseny, helyesírási verseny, versmondó verseny, OKTV.



4. Játssz velünk! elnevezésű anyanyelvi játékok – vetélkedő. Az iskolai anyanyelvi faliújságon rendszeresen anyanyelvi rejtvényeket teszünk közzé, a megoldásokat egy gyűjtőládába dobhatják be a megfejtők, a legjobbakat alkalmanként és a tanév végén is jutalmazzuk.

5. Az ismeretterjesztésben, a jó kezdeményezések népszerűsítésében sokat segíthet az iskolaújság. A *BAÁRKA* című lapban önálló rovat áll rendelkezésünkre; címe: „Édes anyanyelvünk”.

6. Iskolánkból számosan tagjai az Anyanyelvápolók Szövetségének (ASZ). Ez a civil szervezet helyi csoportokra, tagozatokra is építi a munkáját. Az országos ifjúsági tagozat a tanévnyitó tanácskozást és az ifjúsági anyanyelvi parlamentet is – immár tíz év óta – a Baár-Madasban rendezi. Óriási nevelő erceje van annak, hogy növendékeink nemcsak résztvevőként, hanem rendezőként, házigazdaként is ott vannak ezeken az eseményeken; s közben nagyszerű emberek tudatformáló, értékes gondolatait hallhatják és raktározhatják el. Megjegyzendő: tanulóink rendszeresen résztvevői az ASZ évenként változó helyszíneken rendezett tanácskozásainak, s ott vannak a gárdonyi továbbképzőn meg a lassan legendássá váló csongrádi ifjúsági táborban is.

7. Hasonló rendszerességgel vagyunk ott a Beszélni nehéz! országos rendezvényein is: az általános iskolások és a középiskolások országos anyanyelvi találkozóján és versenyén, a balatonboglári meg a győri anyanyelvi táborban s a további rendezvényeken. Az ismeretek gyarapodásán túl a résztvevők pótolhatatlanul sok szeretetet, törődést kapnak; emberiségükben is jobba-többé válnak.

8. Rendszeresen meghirdetjük „Sajtómazsolák” c. pályázatunkat. Akik szórólapon, tankönyvekben, újságokban helyesírási, nyelvhelyességi hibákra lelnek, azokat (a forrás megjelölésével, kísérő szöveggel) beadhatják, a „leletek” közül több meg is jelent már az *Édes Anyanyelvünk* folyóiratban; aminthogy számos Baár–Madas-beli növendék írását olvashattuk az említett lap ifjúsági mellékletében is.

9. Növendékeink több országos anyanyelvi pályázatra készítették dolgozatot. Kiemelkedő, hogy a csábítóan magas pályadíjak ellenére nem egyénileg, hanem közösen készítettek el a pályaműveket, ennél fogva a siker fölött érzett öröm mindannyiszor a közösség öröme volt.

10. A Péchy Blanka művésznő által létrehozott, s az elmúlt évben kényszerűen megszüntetett Kazinczy-díj Alapítvány helyett iskolánk hozta létre a megszünt feladatait átvevő új országos hatókörű alapítványt.

11. A Baár–Madas ad helyet, és tantestületének tagjai rendezik a Kazinczy-verseny fővárosi döntőjét a szakképző iskolák tanulóinak; immár sok száz diák részvételével zajlik a budapesti szintű Bolyai-verseny magyar nyelv és irodalom-

ból, hagyományosan nálunk rendezik a II. kerületi iskolák szépkiejtési versenyét.

12. A folyamatos tájékoztatásnak alkalmas eszköze lett az anyanyelvi faliújság, amelyen több rovat is található.

13. Nem látszik elegánsnak, sőt talán dicsekvésnek is tűnhet, hogy arról is beszélünk: van-e látható eredménye ezeknek az erőfeszítéseknek.

Nézzük a mérhetőket:

– 1999 óta évenként 1-4 tanulóink döntős az OKTV-n magyar nyelvből, összesen 17-en jutottak be az elmúlt nyolc évben.

– 1997 óta mindenik évben volt egy vagy két döntősünk a Kazinczy-verseny győri fordulóján, nyolcan megkapták a legmagasabb elismerési formát, a Kazinczy-érmet; hárman az általános iskolások versenyében elnyerték az aranyjelvényt.

– 1998 óta megszakítás nélkül képviseltethetjük magunkat a legösszetettebb anyanyelvi verseny, az „Édes anyanyelvünk” verseny sátoraljúj helyi döntőjén; a látható eredmény: négyen elnyerték a legmagasabb elismerést jelentő Sátoraljúj hely- emléklapok, nyolcan a bírálóbizottság különdíját kapták.

– a Beszélni nehéz! mozgalomban részt vevő iskolák évenkénti országos versenyén mind az általános iskolai, mind a középiskolai korosztályban növendékeink közül egy vagy több az 1-3. hely valamelyikét szerzi meg.

– a református középiskolák Németh Lászlóról elnevezett anyanyelvi versenyén 1999 óta mindig akadt dobogós helyezésünk, ez többször is az első fokot jelentette.

– a budapesti II. kerületi középiskolák anyanyelvi csapatversenyében a 11-12. évfolyamosok között eddig mind a hét alkalommal a Baár-Madas csapata győzött, s ehhez hasonló a II. kerületi Kazinczy-verseny eredménymutatója is.

– iskolánk beszédművelő körei eddig három ízben nyerték el a Kazinczy-jutalmat, azaz a nyelvművelő közösségeknek adható legrangosabb elismerési formát.

– a Duna Televízió *Nyelvőrző* című műsorban évek óta szerepelnek a Baár-Madasba járó vagy ott végzett növendékek.

S a mérhetetlennek látszó eredményekről is egy mondat: az egyik 2006-ban érettségizett Beszélni nehéz! szakköri tag köszönt el így a nyelvművelő közösség tagjaitól: „Ha az iskolánkban meg az osztályban mindenütt olyan barátságos, családias lenne a hangulat, mint a szakkörünkben, akkor sok boldog ember lenne ebben az országban.”

Kazinczy gondolatával kezdtük rövid tájékoztatónkat, zárjuk a legnagyobb magyarnak, Széchenyi Istvánnak a megállapításával: „Elaljasodásunk legfőbb okát tagadhatatlanul nemzeti nyelvünk becsnévelése képzí; de ha mi magunk nem vesszük semmibe, mily értéket tulajdonítsanak neki mások?”



## Az iskolai szavalóversenyek pedagógiai céljai

Kovács Gáborné

„Ki milyen kegyelmi ajándékot kapott, úgy szolgáljatok azzal egymásnak, mint Isten kegyelmének jó sáfárai. Ha valaki szól, úgy mondja szavait, mint Isten igéit...”

(1Kor 4,10-11)



szavalóversenyek iskoláink évről-évre ismétlődő rendezvényei. Már a felkészülés során is, s még inkább a versenyek után sokszor egymásnak ellentmondó szakmai és általános pedagógiai vélemények ütköznek a szavalóversenyek értelméről, céljáról lebonyolításának, értékelésének mikéntjéről – egyáltalán a verseny létjogosultságáról.

Vannak, akik úgy tekintenek a szavalóversenyre, mint a (meglévő vagy csak vélt) előadói tehetség, s a hozzá kapcsolódó művészi ambíció kiélésének terepére, a sikerre szomjas leendő színészpalánták szereplési vágyát kielégítő alkalomra. Ebből a szemszögből nézve a szerényebb képességű, de ambiciózus versmondó a dilettantizmus csapdájába eshet, egy-egy tehetséggel megáldott gimnazista viszont a tisztas amatőr rangjára emelkedhet.

A viták jellegzetes témája még, hogy egyáltalán verseny formájában kell-e költészettel, a szép szóélményével találkozni versmondó diáknak és közönségnek vagy valamiféle „fesztivál jellegű” műsor-összeállítást kellene szervezni helyette, ahol a verseny okozta izgalom nélkül adhatják elő produkcióikat a vers- és prózamondók, elkerülve az esetleges kudarc vagy a remélt siker elmaradásának kockázatát is.

Az 1980-as években a budapesti Móricz Zsigmond Gimnázium tanáraként szerveztem, 1990-től folyamatosan a Baár-Madasban rendezem az iskolai szavalóversenyeket, ill. az Áprily Lajos Alapítvány kuratóriumának titkáráként gondozom az országos református középiskolai szavalóversenyeket. Az így szerzett két évtizedes tapasztalat birtokában vetem papírra meggyőződésé érelődött gondolataimat a szavalóversenyek értelméről, pedagógiai hasznáról. Úgy tapasztalom, hogy álláspontom több tekintetben is eltér a közfelfogástól, előfordul, hogy gyakorló magyartanár kollégáktól is.

A szavalóversenyt nem az előadóművészet tehetőségkutató mutatójának, nyilvános versengésének tartom. Nem korlátozom a funkcióját a művészeti és még kevésbé csupán a tantárgy-pedagógiai (irodalmi és nyelvi) nevelésre. A szavalóverseny – mint közel fél tanéven át tartó folyamatos műhelymunka

– a személyiségfejlesztésnek egészen sajátos, egyénre szabott, komplex nevelési lehetősége.

A verseny meghirdetését a kijelölt tematika jegyében történő szövegolvasás, -keresés, -válogatás folyamata követi. Ezután az előadásra kiválasztott művek részletes szövegelemzése következik. Csak a minden részletében megértett szöveget szabad memorizálnia a versmondónak. A hangzó szöveg, a beszélt nyelvhelyessége, az árnyalatok technikai részletei ebben a fázisban válnak fontossá. Legvégül a már teljesen precíz szöveg-tudás birtokában a versmondó szívén, agyán, egész személyiségén átszűrve sok gyakorlással formálódik előadássá, személyes közlendővé, olykor vallomássá a választott alkotás. Ez a több fázisból álló folyamat elmélyült, szoros munkakapcsolatot jelent növendék és tanár között, és a legkülönbébb klasszikus nevelési területek eszköztárát igényli és mozgósítja. **Az értelmi, érzelmi, akarat, az erkölcsi és hitbeli, a közösségi és individuális nevelés indirekt, de nagyon hatékony lehetőségeit rejti magában.**

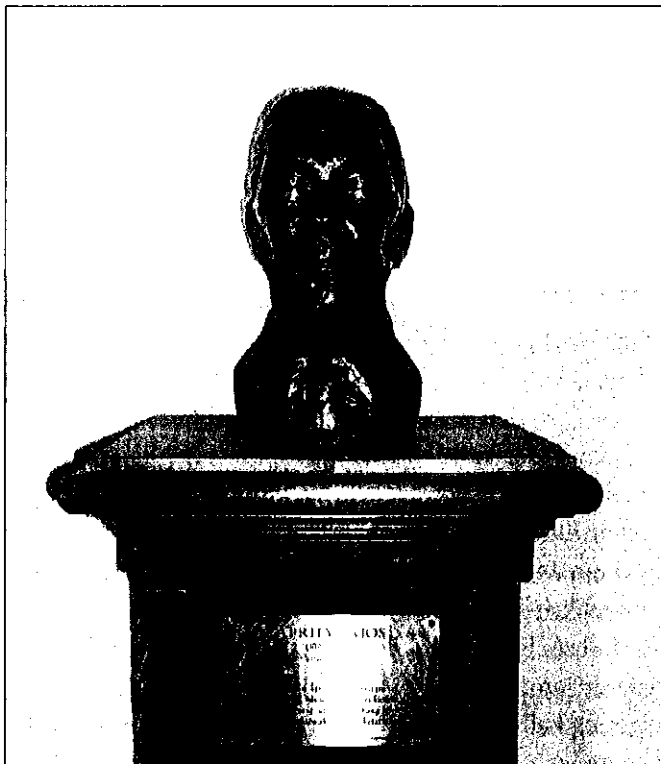
A legnyilvánvalóbban a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz kapcsolódik a szavalóverseny, ezért is szokták csupán valamiféle tanórán kívüli kiegészítő, járulékos tevékenységnek tekinteni sokan. Az kétségtelen, hogy a szavalóversenyre való felkészülés során a növendékek irodalmi ismeretei gyarapodnak, műveltségük szélesedik, olyan alkotókkal és művekkel találkozhatnak, akik a középiskolai tananyagban egyáltalán nem, vagy alig szerepelnek. Ezáltal az olvasási kultúra is fejlődik. Ehhez járul még az esztétikai érzék és az ízlés fejlesztése, fejlődése is.

Karácsony Sándor pedagógiai nézetrendszerének axiómáját idézve: „*Minden nevelés nyelvi nevelés.*” Tehát az előadásra kiválasztott szöveg értelmezése, a nyelvi elemek jelentésrétegeinek föltárása, a gondos és alapos megértés elengedhetetlen alapfeltétele a majdani jó előadásnak.

Grammatikai alapismeretektől a stilisztikai, retorikai, esetleg nyelvtörténeti tájékozottságig igen sok szempont fölmerülhet a készülés során. Amíg a szöveg kiválasztása gyakran intuitív, szubjektív, hiszen hangulati és érzelmi tényezők is befolyásolják versmondóinkat, addig a nyelvi értelmezés logikus gondolkodást igénylő intellektuális folyamat, amelyhez a felkészítő tanárnak minden segítséget meg kell adnia. Ez a folyamat tehát az **értelmi nevelés** lehetőségeit kínálja. A nyelvi nevelés részeként foglalkozunk növendékeink beszédtechnikájának csiszolásával, a

tiszta hangképzés, a helyes hangsúlyozás, hanglejtés, beszédritmus követelményeinek érvényesítésével. Ez utóbbi akkor eredményesebb, ha a tanóráinkon a memoriterek számonkérésekor sem hagyjuk, hogy a tanulók lélektelenül ledarálják, színtelen, közömbös hangon elhadják a megtanulandó verseket, szövegrészeteket, hanem megkívánjuk tőlük is – nemcsak a szavalóktól – a legalább szépen tagolt, helyesen hangsúlyozott, tisztán artikulált beszédet.

Egy-egy jól kiválasztott és minden részletében megértett alkotás azonban érzelmi azonosulást is kíván előadójától. A legkülönbözőbb élethelyzetek, személyiség típusok, érzelemfajták és árnyalatok, hangulatok átélése az empátia készségét fejleszti. (Az olvasás ennek passzívabb, a versmondás pedig aktívabb formája.) Az empátia az érzelmi intelligencia legalapvetőbb fokmérője. Ha nemcsak okos, hanem érzelmileg differenciált, jó, érzékeny, megértő, mások felé odaforduló *homo christianusokat* akarunk nevelni, akkor az **érzelmi nevelést** nagyon fontosnak kell tartanunk. Erre tudatosan törekedve olyan érzelmek átélésére és hiteles tolmácsolására is képessé tehetjük tanítványainkat, amelyeket életkorukból eredő kevés tapasztalatuk miatt ők maguk még nem élhettek meg. Ez pedig hozzá segítheti őket ahhoz, hogy kifinomultabb lelki hangoltsággal másokat ill. önmagukat is jobban megismerjék, megértsék és kifejezzék. Ez az emocionális készség a kapcsolatteremtés terén is nagy könnyebbséget jelent.



A Baár-Madas híres igazgatójának, Áprily Lajosnak mellszobra

A felkészülési folyamat állandó kísérője a személyiség akarati tényezőinek az aktivizálása, azaz az **akarati nevelés**. A szöveg megtanulása, memorizálása, állandó rendszeres gyakorlása önfegyelmet, szorgalmat, pontosságot követel az előadótól. Már maga a versenyre jelentkezés is akarati döntést igényel, a versenyzés, a nyilvánosság előtti szereplés rendkívüli akaratot kíván az egyébként gátlásokkal, kétségekkel küszködő kamasztól. A lámpaláz leküzdése, a teljes összeszedettség, a fegyelmezett kiállás (amely folyamatosan önkontroll alatt tartja a mimikát, a mozdulatokat, a testtartást, a hangszínt, hanglejtést, hangerőt és beszédritmust), az akarat erő fejlesztésének egészen kivételes, de korántsem öncélú, hanem önmagán túlmutató jelentőségű lehetősége.

Az **erkölcsi nevelés** révén készíthetjük föl növendékeinket arra, hogy a versenyen elért sikerek, kimagasló vagy szerényebb eredmények, váratlan kudarcok, esetleges méltánytalanságok elhordozására képesek legyenek. Morális tartást igényel továbbá minden versenyzőtől a vállalt feladatban való hűséges helytállás: nem megfutamodni, útközben feladni, lemondani a jelentkezést, hanem amit az ember vállalt, becsülettel végigcsinálni. Erkölcsi kérdésként kezelhetjük a szavalóversenyen való részvétel értelmét is: egyéni sikerre, személyes dicsőségre törekszik-e mindenáron a versmondó, vagy a neki adott talentumok segítségével szolgálni kíván egy szép, értékes, nemes ügyet: az anyanyelv és a nemzeti kultúra ügyét, s mindehhez áldozatkészen oda-szánja erejét, szabadidejének egy részét, türelmét, figyelmét. Tud-e együtt érezni versenyző társaival, képes-e örülni az ő sikereiknek is, eljut-e odáig az őszinte önismeretben, hogy elfogadja, vannak, lehetnek az ő teljesítményénél jobbak, színvonalasabbak is. Képes-e eléggé önkritikusan viszonyulni saját fogyatékosaihoz, érzékeli-e korlátait? A remélnél halványabb szereplés elkedvetleníti, visszariasztja a további versenyzéstől, vagy megedzi, ösztönzi arra, hogy még jobbra törekedjen?

A szavalóversenyek tematikája, a választásra felkínált alkotók, művek legtöbbször a **személyiség** belső életének legrejtettebb **spirituális dimenzióját** is megérinthetik. Az istenkeresés, a kétség és a hit, a bűnbánat és a kegyelemvágy üdvösség-harcában növendékeinknek Isten ígétjén kívül a maguk sajátos eszközeivel segítségére lehet az irodalom is.

Eme legszemélyesebb hitbeli élmény mellett a szavalóversenyeken előadott művek a magyar kultúra sok évszázados gazdag hagyományrendszerébe is bekapcsolják a versenyzőket (persze a hallgatóságot is) erősítve



ezáltal a **nemzeti identitástudatukat**. Hazánk történelmi és kulturális értékeinek ismeretére, megbecsülésére és szeretetére nevelve, tanítványainkat a „szellemi haza” részeseivé avatják.

A **közösségi nevelés** kitüntetett alkalmá lehet egy-egy szavalóverseny. A méltóképpen megült ünnepeknek közösségformáló, összetartó és hagyományteremtő erejük van. A **versenyzők** a maguk felkészültségével, közlésvágyával, tehetségével, a **közönség** (az iskola vezetői, tanárai, diáktársak serege, szülők, családtagok, öregdiákok, pártfogók sora stb.) pedig érdeklődő figyelmével, a **szervezők** alapos előkészítéssel, minden részletre kiterjedő szeretetteljes gondoskodással, a **segítők** udvarias közreműködésükkel járulhatnak hozzá, hogy a szavalóverseny az iskolai életnek szép élményeket adó, örömteli közösségi ünnepe legyen.

Ezért is célszerű nem hétköznapi, a tanítási órák után (rohanva, kifulladásra, feszülten, az idő rövidségével és fáradtsággal küzdve) délután rendezni, hanem „megadni a módját”, rászánni az időt. Megéri! Szombaton felszabadultabban, pihentebben szerepelhetnek a versmondók, nemes személyiségekből álló zsűri bírálhatja el a produkciókat (ők is jobban ráérnek ilyenkor) és nagyobb létszámú közönségre számíthat az iskola. **Nagyon fontosnak tartom, hogy ünnepélyes külsőségek között, közönség előtt, nyilvánosan folyjon a verseny, amely jó alkalom arra is, hogy az iskola régi diákjai visszajárjanak, s így még szorosabbak legyenek az Alma Materhez fűződő kötelékek.** A versmondók családtagjai jóleső érzéssel nyugtázzák, hogy részt vehetnek ezen a családi bensőséggel megrendezett, személyes találkozásokra is alkalmat kínáló, a közösségi érzületet tápláló rendezvényen. Így a szavalóverseny is hozzájárulhat a maga eszközeivel az iskola arculatának a formálódásához. lelki-szellemi gazdagodásához.

Természetes, hogy sokféle különböző aggály, ellenérv, fenntartás is kíséri a szavalóversenyt. Ezek közé tartozik például az a **tanári panasz** (vagy egyszerű tényközlés), hogy vannak olyan osztályok, amelyekben **nincsenek versmondásra alkalmas gyerekek**, más osztályokból pedig 4-6, olykor ennél is több versmondó indul a versenyen. Nekem az a tapasztalatom, hogy ha a gimnáziumi tanulmányok kezdetén a magyartanár a gondjaira bízott növendékek képességeit, adottságait sokoldalúan feltérképezi, mielőtt elkezdene velük együtt dolgozni, akkor az olvasási, helyesírási, fogalmazási, retorikai készségeken kívül ki kell derülnie az előadói hajlamoknak is. Ehhez elegendő mindenkinek elmondania

egy erre a célra újonnan megtanult szabadon választott verset az osztály előtt. A versmondás révén kiderül, kinnek milyen az orgánuma, artikulációja, előadómódja. A tanár számára világossá válik, milyen széles azoknak a tanulóknak a köre, akiket érdemes megszólítani, biztatni, hogy foglalkozzanak a versmondással. A legtöbb gyerek hálásan fogadja a biztatást. Sok emlékezetes élménnyel ajándékoztak meg engem azok a csendes, visszahúzódó (vagy éppen nehezen kezelhető) tanítványaim, akiknek rejtett előadói készségét, amelyet korábban senki sem sejtett, sok biztatással és intenzív foglalkozással sikerült felszínre hozni. Ők maguk is, szüleik is, de tanáraik, osztálytársaik is meglepetten, a felfedezés örömeivel csodálkoztak rá kiemelkedően sikerült versmondásukra és az ezzel járó megbátorodásukra. A nevelés-nevelődés – Németh Lászlót idézve – *szobrászmunka is: „a napok apró véső-üvéseivel valami szépet hozni ki, nem a kőből, hanem az élő anyagból...”*

**Nem osztozom abban a tanári vélekedésben, hogy a versválasztásban ill. a felkészülésben „a tanár ne befolyásolja a gyereket, hagyja meg a teljes önállóságukat, szabadságukat.”** Ezt inkább érzem a tanári kényelmességet álcázó ideológiának, mint felelősséggel teli pedagógiai álláspontnak. A diákok számára ismeretlen költők ill. témák esetén a tanári felkészülésnek, válogatásnak kell megelőznie a gyerekek munkáját. Át kell gondolni a következő szempontokat: az adott korosztály számára milyen művek ajánlhatók, szét kell válogatni a jelentős, magas esztétikai színvonalat képviselő műveket a kevésbé jelentősektől, úgy kell bő és változatos kínálatot a versmondók elé tárni, hogy ők koruk, nemük, egyéni alkatuk szerint rátalálhassanak a számukra legmegfelelőbbre. A tanárnak igenis segítenie kell ebben a diákokat tanácsaival, tapasztalataival, emberismeretével. Különösen fontos, hogy a versmondó egyéniségére szabott művet válasszon. A szaktanár felelős azért, hogy a versenyen elindulni kívánó tanítványai minden lehetséges segítséget megkapjanak a felkészüléshez. Az így felkészített versmondónak sohasem kell csúfos kudarctól tartania, mert saját képességei szintjén tisztességgel helyt fog állni. Az az érv pedig egyáltalán nem vehető komolyan, hogy azért kevés a jelentkezők száma, mert „nem volt idő a felkészülésre”. Egy kora ősszel (október elején) meghirdetett és január végén lebonyolított versenyre nem 1-2 hét (vagy esetleg néhány nap!) alatt kell felkészülni! Ha a szaktanár helyes ütemet szab ennek a munkának, akkor nem lehet az időből kifutni.



Megoszlik a vélemény arról is, hogy kiket érdemes egyáltalán a szavalóversenyen a közönség elé bocsátani: minden jelentkezőt, aki felkészült (vállalva ezzel az egyenetlen színvonal ódiúmát és a hosszúra nyúló verseny – némelyek számára – fárasztó terheit), vagy előre kiválogatni a legkiválóbbakat, hogy a verseny „műsorként” is színvonalasan hasson, se a közönség, se a zsűri idejét ne vegye túlságosan igénybe és a versenyzőknek se kelljen sokáig izgulniuk.

Csakhogya, ha a szavalóversenyt a komplex személyiségfejlesztés gazdag nevelési lehetőségének tartjuk, akkor a versenyre rendszeren felkészült gyerekeket nem lehet megfosztani a versenyzési lehetőségtől, hiszen ez teljesen ellentétes volna a pedagógiai alapszándékkal. A fentebb leírt szempontok szerint az fejleszt a személyiséget, ha a diák megpróbálhatja magát, ha részese és átélője lehet a közös élményeknek, hallhatja a társai produkcióit, levonhatja a tanulságot a zsűri értékelő bírálatából. Tanítványunk munkáját becsüljük meg akkor, ha nem elzárjuk a lehetőségtől, hanem engedjük versenyezni. A legtöbb „eltanácsolt”, előzsűrizéssel „kipottyant” gyerek a következő tanévben már nem is próbálkozna újra, és kudarcként, megszégyenülten élné meg az ilyen kiválogatást. Ha egy színházi előadást minden zokszó nélkül nézünk, hallgatunk 3-3,5 órán át, akkor egy évben egyszer (szombaton délelőtt) a szavalóversenyt is végig lehet hallgatni ugyanennyi ideig. Ha szeretjük a költészetet, ha fontosnak tartjuk a versmondást, ha őszintén, mélyen érdekel bennünket a gyerekek személyiségfejlődése, tehetségének kibontakozása. Ahogy József Attila írta: „Csak az olvassa (=hallgassa) versemet, aki ismer engem és szeret!”

Szándékosan hagytam írásom végére a leglényegesebbnek vallott elvet a szavalóversennyel (de általában mindenféle versennyel) kapcsolatban. Gyakran hallani – még tantestületeken belülről is és egyházi körökben is – versenyellenes véleményeket. Pedig a keresztyén iskolák növendékeit úgy kell fölnevelni, hogy „az Isten embere jól felkészített legyen” (2Tim 3,17), azaz mai világunkban megállja a helyét. A komoly helyzeti előnyt jelentő versenyképességre a sokoldalúan kifejlesztett kommunikációs és szereplési készséggel tehetnek szert. Ez legalább olyan fontos helytállásuk, evilági előmenetelük szempontjából, mint a biztos ismeretanyag és a széleskörű műveltség.

Az ifjak életkori sajátosságaikból fakadóan szeretik próbatételek elé állítani magukat, szeretik teljesítményeiket összemérni társaikkal, a „sportszerű”, egészséges izgalommal járó küzdelmeket. Ahogy Kisfaludy

Károly írta epigrammájában: „Verseny pályáján ténik fel a férfias érdem, Küzdve lebet nagygyá az erő és férfi tehetség.”

Olyan világban élünk, amely szüntelenül próbatételek elé, versenyhelyzetekbe állítja az ifjú embert. Értékzavar, sőt értékválság vesz körül bennünket. A keresztyén iskolák hitben, emberségben, műveltségben jól felkészített diákjainak talpraesettségben, nyilvános közszereplésben, kommunikációs ügyességben is meg kell állniuk helyüket olyan korcsoportok között, amelyek – szinte csak ez utóbbi téren túlfellett képességükkel, az előbbi erényeket akár nélkülözve is – fölénybe kerülhetnek a mi diákjainkkal szemben.

A *homo christianus* szelídsége, szerénysége nem jelenthet balekséget. Ez a szerénység nem félszeg, szorongó, gátlásaival küszködő, csöndesen a háttérbe húzódó, véleményét inkább elhallgató, észrevétlenségbe menekülő, önértékelési zavaroktól gyötört ember magatartása. Ez a szerénység alázat, amely az ajándékba kapott tehetség és a tisztas jó munka révén születő sikerrel, eredménnyel Istent dicsőíti. Ez a szemlélet tudatában van a talentumokkal együtt járó felelősségnek, s amikor szereplésre vállalkozik, nem a maga dicsőségét keresi, hanem jézusi tanítást követ: „Gyertyát sem azért gyújtanak, hogy a véka alá, hanem hogy a gyertya-tartóba tegyék és fényljék mindazoknak, akik a házban vannak. Úgy fényljék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyákat” (Mt 5,15-16).

Legmeggyőzőbb, és igen rokonszenves példája az ilyen személyiségnek a református Kölcsey Ferenc, a „szókratészi bölcsességű, catói karakterű, meleg emberszeretettel és gyermeki szelídséggel” megáldott költő és politikus, akiben a magánemberi szerénység, valamint a közéleti felelős szerepvállalás és az azt sikerre vivő ékesszólás tehetsége szép harmóniában egyesült. Kölcsey azt hirdette az ifjú nemzedéknek, hogy a „a köztanácskozásokban élő szóval részt kell vened: az ékesszólás, ami erre megkívántatik, oly szükség, mi nélkül közdolgokban részt vevő polgár közvetlenül nem hat” (Parainesis). Nagy László a XX. század erkölcsi, szellemi és kommunikációs válságaiban így vall: „Hiszek a szóban. Kötelességem figyelni a szóra. Bánom a szóval: odaadás és felelősség. Hiszem azt is, hogy elvezet a pecsétek mögé, ahol épp rám várnak a titkok...” A szóval való nyilvános, odaadó és felelős bánásra nekünk kell megtanítanunk – minden lehetséges eszköz, így a szavalóverseny segítségével is – a diákjainkat, „mert ha a trombita bizonytalan zengést téssen, kicsoda készül a barcra?” (1Pt 14,8).



# Az internetes társalgás nyelvi világa

Gál Júlia Lilla

## 1. A kommunikációs folyamat, a közlés jellemzői

Az internetes kommunikáció során a társalgók az egymásnak szánt üzeneteiket legépelik és elküldik. Ezek a monitorokon mindenki számára olvashatóvá válnak, azonnal lehetőségük van a válaszadásra. A beszélgető fórumokon alkalmazott jelrendszer a nyelveknek az Interneten kialakult formája. A kommunikációs csatorna a hálózat. A közlési folyamat kétirányú, közvetlen, nincs szövegkárosodás.

Az üzenet egyszerre magán- és nyilvános jellegű. A névtelenség miatt az adó felet nem zavarja, hogy üzenetét mások is elolvashatják. Ilyenkor a személyes jellegű közlés olyan, amelyet másoknak is elmondana, esetleg névtelensége ellenére a közlésével fel akarja hívni magára a figyelmet.

A közlés általában egy egyszerű mondat vagy néhány szó, csak ritkán áll több mondatból. Az üzenet azért rövid, mert a felhasználók minél kevesebb gépeléssel, minél gyorsabban szeretnének információhoz jutni. Ez pedig már kevés lényeges szóból is lehetséges, ezért nem törekednek az igényes nyelvi megformáltságra. Így az egymással kommunikálók üzenetei még együtt vizsgálva sem keltik a teljesség, a lezártág érzését. A szövegösszefüggés egyértelműen csak az adott nyelvi kontextusban érthető.

## 2. A társalgási fórumok nyelve

Az Internet társalgási fórumainak nyelve szinte már rétegnyelvet alkot. A felhasználók az anyanyelvüket különleges írásmódban és rendkívül szabadon használják, rengeteg idegen elemmel egészítik ki.

Nem meglepő, hogy a szókészlet hasonlít az ifjúsági nyelvre, hiszen a felhasználók többsége diák, fiatal. A csevegő fórumokon leginkább a szleng és az ifjúsági nyelv hatásai érzékelhetők, ezt a számítástechnikához kötődő szókincs egészíti ki.

## 3. Stílus és kifejezőmód

Az Interneten történő valós idejű társalgás sajátosságát alapvetően két jellemzője adja meg, ezek: az írásbeliség és az idegen nyelvi hatás.

A beszélgetés írásos formájával magyarázható a fórumok nyelvhasználatának nagyon sok jellemzője. Az írásbeli megjelenés ellenére a *chat* inkább élőnyelvi műfajnak számít, közlései jelentősen eltérnek a más típusú kommunikációkban megjelenő írásbeliségtől.

Az írott szöveg jellemzői közül csupán azok érvényesek rá, amelyek a megjelenéssel kapcsolatosak: maga a közlés betűk, írásjelek egymásutánjából áll, amely térbeli, vizuális benyomást kelt. Minden más szempontból a közlésre inkább a beszélt nyelv jellemzői érvényesek.

– Az üzenet – vizuális megjelenése ellenére – időben mulandó, pillanatnyi, helyhez kötött (kivéve, ha valaki elmenti, illetve kinyomtatja).

- Gyors gondolkodást és azonnali szövegezést igényel.
- Ösztönösebb, igénytelenebb nyelvi viselkedés jellemzi.
- A normáktól való kisebb-nagyobb eltérés tapasztalható.
- Laza, szabálytalan szerkesztésű.

Az írásbeliség eredményezi az internetes kommunikáció jellegzetességét adó egyszerűsödéseket és a nem megfelelő írásmódokat.

A másik meghatározó jellemző az erőteljes idegen nyelvi, főleg angol nyelvi hatás. Ennek egy része még magyarázható a számítástechnika angol szavaival, az idegen szavak és az idegenített magyar szavak túlzott használata azonban már indokolatlan, pedig ez az internetes csevegés egyik sajátossága.

A nyilvános megjelenés ellenére a közlésre a magánüzenetre jellemző laza szerkesztettség, a kevésbé igényes megfogalmazás érvényes. Ez az internetes kifejezőmód szinte már külön műfajnak számít. Ezt bizonyítja az alábbi, eredetileg angol nyelvű, az angol csevegni vágyóknak szóló újságcikk is: „Angol *chat* középhaladó vagy haladó szinten! *Chatelni* akarsz az unalmas nyelvtan használata nélkül? *Chat* órák nem

angol anyanyelvűeknek.” A hirdetésből egyértelműen kiderül, hogy az internetes kommunikációban teljesen elfogadott a nyelvtani szabályok figyelmen kívül hagyása, a nyelvi szabadság.

#### 4. Témavilág

A fórumok felhasználói a különféle csatornába a témák alapján lépnek be. Vannak olyan helyek, ahol nincs konkrét téma megadva, azonban a megadott tárgytól is eltérhetnek, a beszélgetés általában kötetlen. A csevegő fórumokon bármiről lehet beszélni, ugyanúgy, mint egy valóságos társalgáskor. Ha valaki megunja a témát, kedve szerint kiléphet a szobából.

A *chaten* történő közlések viszonylag nagy százalékában megjelenik a szexualitás témája. Egy honlapon nyíltan fel is vetették ezt a kérdést: „Miért van az, hogy a csevegő helyeken előbb-utóbb minden beszélgetés témája a szex lesz?!?” Azért ez természetesen túlzás, és nem szabad általánosítanunk. A téma gyakori megjelenését a felhasználók anonimitása magyarázza.

A társalgás témája sohasem megváltozhatatlan, csak a másik féltől és tőlünk függ, miről akarunk beszélgetni.

Gyakori témák:

- együttesek (pl. Offspring, Metallica);
- filmek, sorozatok (pl. Barátok közt);
- sikerkönyvek (pl. A Gyűrűk Ura, Harry Potter);
- sport (pl. Koko, foci);
- szabadidő (pl. fényképezés, nyelvtanulás, utazás);
- számítástechnikai kérdések, problémák.

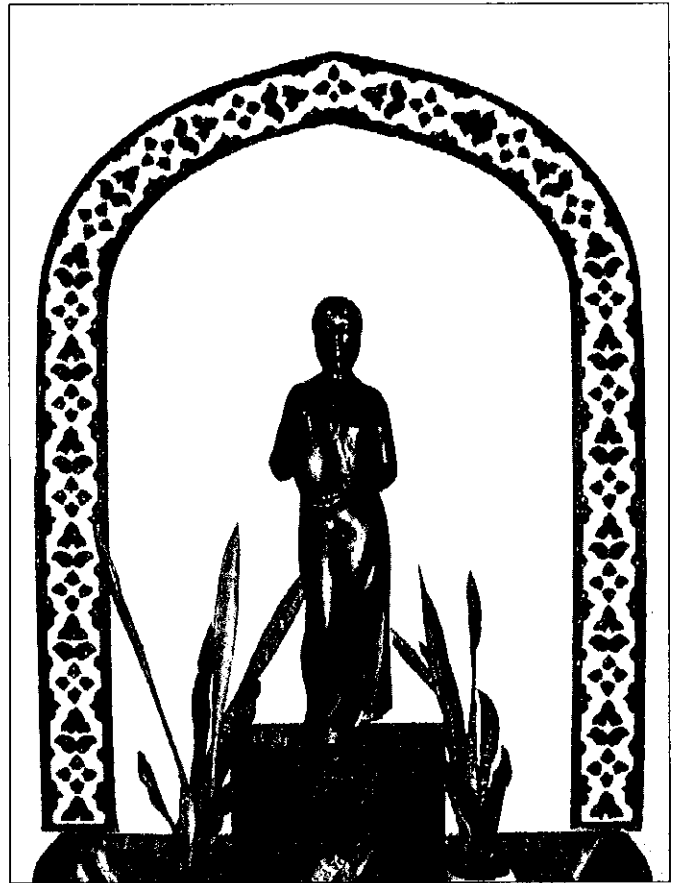
#### 5. Helyesírás

Az internetes csevegés során leírt szavak alakjai jelentősen eltérnek a helyes írásmódtól. Az ember első látásra talán elborzad, mennyire nem törődnek a helyesírással, azonban találunk olyanokat is, akik rendesen írnak – csak ők nem annyira feltűnőek.

A leggyakoribb jelenség a kiejtés elvének érvényesülése még ott is, ahol nem kellene, a szóelemző írásmód helyett legtöbbször a kiejtés szerinti láthatjuk.

- A részleges hasonulás kiejtés szerinti írása:  
nyugottan – nyugodtan.
- A teljes hasonulás kiejtés szerinti írása:  
annya – anyja.
- Az összeolvadás kiejtés szerinti írása:  
mehecc – mehetsz; mennyek – menjek;  
mongyad – mondjad; nyomattya – nyomatja;  
óhajtya – óhajtja; tartya – tartja;  
teccik – tetszik; tuggyuk – tudjuk.
- Az efféle túlzások:  
gyűcsd – gyűjtsd; eccer – egyszerű; lécci – légszi (légy szíves).
- A hagyomány szerinti írásmód alkalmazása teljesen változó. Bármikor használnak ly helyett j-t, és fordítva:  
valyon – vajon; lyegy – jegy.

A gépelés során keletkezhetnek olyan hibák, amelyek csak az írásbeliség miatt esnek. Az internetes társalgás az írás miatt lassúbb, nem hallja rögtön a partner, amint kigondolta a közlő a gondolatát, ugyanis annak előbb le kell írnia. Ez a gondolkodás nagyon rövid idő alatt történik, a csevegő szinte rögtön leírja a gondolatát, mondanivalóját. Mégis azzal kompenzálja az idővesztést, hogy gyorsan, esetenként figyelmen kívül hagyva a gépet. Az így leírt szavak kijavítására nincs idő, hiszen azonnal elküldik az üzenetet, így még az



Abigél





ellenőrzéssel sem törődnek. Ha az „enter” lenyomása, tehát az elküldés után a közlő észreveszi a gépelési hibát, általában a következő módszerrel szokás javítani:

Ha eggyel több betűt ütöttek le, az adott betű elé a következő sorba mínuszjelet írnak, mintha kivonának a korábbi szóból:

hoztéal -é; vanm -m.

Ha egy betű kimarad, leírják a következő sorba, pluszjelet írva elé, mintha hozzáadnák a hiányos szóhoz.

iskol +a; tuok +d.

A szavak betűivel helytelen sorrendben is találkozhatunk: amikor a szó későbbi betűjét korábban pillantják meg a billentyűzeten, mint a soron következőt, akaratlanul is azt nyomják le előbb.

vizssa – vissza; fetn – fent;

Az elgépelés nem akadályozza a megértést, még más billentyű leütése esetén sem, mert a szövegösszefüggésből mindig egyértelműen kiderül a szó jelentése.

Vannak, akik nem használnak ékezetes magánhangzókat. Vagy az ő billentyűzet kiosztásukon nincsenek rajta (de ez ma már elég ritka), vagy hozzászoktak, hogy bizonyos helyzetekben kedvezőbb csak az angol magánhangzókat alkalmazni a számítógépen, így itt is ezt használják:

„nekem sincs de en mar lattam”.

A szavakat szándékosan is leírhatják helytelenül:

akko – akkor; főjött – följött; kérdésbö – kérdésből; má – már;

méne? – miért ne?; vótá – voltál; zöd – zöld.

Ilyenkor főleg a tájnyelvi kiejtést utánozzák.

A mondatokat legtöbbször kisbetűvel kezdik, mert a nagybetű leütése bonyolultabb.

„a nővérem volt” „szerintem is”

Az írásjelek alkalmazása jelentősen eltér a rendes írásban történő használatától. A nem mondatvégi írásjelek közül szinte csak a vesszőt alkalmazzák, de ezt is inkább el szokták hagyni. A mondatvégi írásjelek közül leginkább a kérdőjel és a felkiáltójel gyakori, ezekkel ugyanis ki tudnak fejezni hangulatot, érzést is, és megváltoztathatják a jelentést. Pontot nem is használnak, ugyanis az nem befolyásolja a közlés tartalmát, esetleg csak több hosszabb mondat leírásakor teszik ki a pontot. Gyakori még a három (de inkább több) pont használata, a kérdőjelhez és a felkiáltójelhez hasonlóan az érzelmek kifejezésére sokszor halmozzák.

„mennem kell de majd holnap itt leszek” „van itt rocker lány???”

„na!!!!” „szóval ez van.....”

Az internetes csevegés helyesírására összességében az jellemző, hogy sohasem lehet tudni, mire számíthatunk, még akár helyes alakokkal is találkozhatunk. A szavak írásmódjára nincs általános képlet, állandóan változó, egyéntől függő és véletlenszerű is lehet.



Felsősök az iskola kapujában



## Mitől „öko” egy iskola?

*dr Jánossyné dr Solt Anna*

*„Az ökológia lényege az, hogy miként lehet kielégíteni a különbözőségében teljes világ lakóinak igényeit anélkül, hogy lerombolnánk ezt a világot. Meg kell ismernünk e világ jelenségeit és büntetlenül fel nem borítható törvényeit, hogy aztán felhasználva e törvényeket, minél aktívabb és boldogabb életet élhessünk. Az ökoiskolák ehhez szeretnének hozzájárulni.”*

Az ökológiai fenntarthatóságra nevelés a társadalom továbbélését szolgálja a gyakorlatban. Ehhez szeretne iskolánk is hozzájárulni néhány, iskolai keretek között is működő gyakorlattal.

Csak olyan dolgokat szeretnénk fokozatosan megismertetni, megszerettetni diákkal, tanárral, technikai személyzettel egyaránt, melyek a közvetlen környezetünkben megvalósíthatók, hogy az ökológiai fenntarthatóság számunkra megélhető, emberléptékű legyen. Így kialakítható a tanulók és az iskola dolgozóinak környezettudatos szemlélete.

Elkészítettük az ökoiskolai munkatervet. A gimnáziumban megalakult a környezetvédelmi munkacsoport, melyben nemcsak reál-, hanem humán szakos tanár, diákönkormányzati képviselő, sőt technikai személyzet is részt vesz. A munkacsoport tevékenysége kiterjed a környezeti nevelési folyamatok figyelemmel kísérésére, a véleményezésre, javaslattevésre is. Az iskola tevékenységéről és ezek környezetre való hatásáról évente felmérés, monitoring készül.

Megpróbáljuk kialakítani az ökoiskolához illő víz-, gáz-, áram-, fűtőanyag használatot. A vízzel többféleképpen lehet takarékoskodni, a legfontosabb, amire a karbantartók nagyon figyelnek, hogy ne maradjon csöpögő vagy folydogáló csap, melyen át ugyanúgy sok víz folyhat el feleslegesen, mint a vízóra és az épület közötti észrevétlen földalatti csőrepedésen át. Már vannak víztakarékos WC-tartályaink is. A gázzal és más tüzelőanyaggal takarékoskodni próbálunk a kazán és a fűtésrendszer legkedvezőbb beállításával, de azzal is, hogy télen nem hagyunk nyitva egyetlen ablakot sem órákon át. Az árammal is takarékoskodik az iskola, az éppen nem használt lámpákat leoltjuk. A környezetkímélő anyaghasználat megvalósul a gimnáziumban, a takarékoságra minden intézményt rászoktatott a rendszer.

Az iskola a tanév munkatervében tervez az ökoiskola arculatához kapcsolódó programokat. 2004 óta évente „Projekt napok”-at szervezünk. Korábban a vízzel kapcsolatos problémákat kellett felderíteni a diákoknak, ebben a tanévben környezetvédelmi kérdésekből is készülnek előadásokkal. A gimnázium diákjai 12 éve rendszeresen részt vehetnek a Garbolc mellett, a Túr partján szervezett környezet- és természetvédelmi táborokban (évente 50-120 diák). A tábor egyik fő célja az, hogy a diákok minél többet ismerjenek meg az állatokról, növényekről, a természet törvényszerűségeiről és a természetvédelemről. A diákok naponta más-más területre kirándulnak, így megismerhetik az erdő, a mező, a legelő, a mocsár életét. A tábor az állandó természetismereti programon kívül minden évben más történelmi, esetleg néprajzi témát dolgoz fel a délutáni előadások alkalmával: kézműves foglalkozásokkal és az adott korra jellemző sportfoglalkozásokkal (íjászat, dárдахajtás, lovaglás).



A garbolci környezet- és természetvédelmi táborban



Hat éve veszünk részt a magyar középiskolák számára meghirdetett **BISEL-program**ban, melynek célja az, hogy iskolai keretek között is működő módszerrel egy, az iskolához közel eső vízfolyás, patak természetközeli vagy szennyezett voltát vizsgálja meg évente kétszer az érdeklődő diákok csoportja. Mivel az Ördögárkot már fedett kommunális szennyvízcsatornává alakították, a Tinnye és Biatorbágy között folyó, még természetközeli állapotú Békás-patakot vizsgáljuk vízkémiai és vízbiológiai módszerekkel. Például a patakban élő gerinctelen állatok fajösszetételéből és egyedszámából becsülhető a patakot ért szennyezés mértéke. Az összesített eredményeiket diákjaink külföldi fórumon is előadhatták (Einstein-év, Berlin, 2005).

Az iskola sokféle fizikai, mozgásos tevékenység számára biztosít lehetőséget (tornatermi, sportudvari, játszótéri, kültéri szervezett és kötetlen mozgáslehetőségek, kirándulások, túrák). Az iskolaépület környékén lévő természetes növényzet változatos és megkímélt, és a telepített növényzet rendszeresen és szakszerűen gondozott. Az **iskolakert** tervezése, telepítése, gondozása is fontos része a környezettudatos nevelésnek. A kertnek nem csak szép zöldnek kell lennie, hanem sok, lehetőleg hazai őshonos növényt is be kell mutatnia. Ezeket megtanulva a diákok felismerik őket a természetben is. Ilyen céllal már eddig is sok, hazai élőhelyek és fajok szerint összeválogatott fát ültettünk a kiöregedett, elpusztult fák pótlására. Számos cserje és igen sok lágyszárú növény is színesíti a kertet. Ősszel az avart a cserjék alatt hagyjuk, hogy humusszá váljon. Az utakról begyűjtött falevél a komposztálóba kerül. A lenyírt fű és a szerves konyhai hulladék is itt komposztálható. A vadgesztenye és a dió levele mérgező, ezeket külön gyűjtve el lehet szállíttatni.

Csatlakoztunk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) Madárbarát Kert mozgalmához. Ennek kapcsán 8 madár fészekodút helyeztünk ki, melyek nagy részét el is foglalták a madarak és sikeresen költöttek bennük. Téli napraforgó maggal etetjük a cinkéket, pintyféléket. A földön táplálkozó madarak a bokrok alatt tudatosan meghagyott avarban keresgélnek. Szeretnénk még több olyan cserjét ültetni, melyek ősszel madártáplálékként szolgáló bogyókat teremnek.

A kerékpározás kimagaslóan környezetkímélő és egészségbarát, emiatt támogatjuk azokat a diákokat, akik kerékpárral jönnek iskolába. A meglévő kerékpártároló mellé biztonságos, a portások szeme előtt lévő további tárolókapacitás kiépítését tervezzük.

Az udvar tartozékai a kerékpártároló, a madáretető, dísznövények, komposztáló, a kisebbeknek játszótér (természetes anyagokból), sportpályák, zöld, gyepes területek.

Az **iskola konyhája**, büféje élen jár az egészséges életmód és a környezet védelme terén. Egészséges és környezetkímélő módon előállított ételeket szolgálnak fel, kellemes és a funkciójuknak megfelelő főző- és étkezőhelyiségekben. A gimnázium büféjében, mely elnyerte a „Gyermekbarát büfé” címet egészséges és környezetkímélő árukat lehet kapni.

Iskolánk a lehető **legkisebb mértékben szennyezi a levegőt**. A kémények, szellőztető berendezések stb. anyagkibocsátása szabályozott és rendszeresen ellenőrzött. A szabadterei burkolt felületek (sportpályák, dühöngő) gondozottak, pormentesek. Az iskolakert mentes az allergén növényektől, néha ugyan felbukkan a parlagfű, de még idejében kigyomláljuk. Az iskola rendezvényei (diáknapok, kirándulások, sportrendezvények) a lehető legkisebb mértékben terhelik a környezetet.

A fénymásolóokban, az irodákban környezetkímélő „újrapapírt” használunk. **Öko-faliújság** tájékoztatja a diákokat az aktuális hírekről, tudnivalókról.

Az iskola fejleszti a **fenntarthatósággal kapcsolatos információs bázisát**, a könyvtárban található meg az ilyen témájú könyvek, CD-k.

Az iskola a lehető legalacsonyabb szinten tartja a hulladék-kibocsátását, a keletkező hulladékokat környezetkímélő módon kezeli. A szelektív hulladékgyűjtés keretében a veszélyes hulladéknak minősülő használt elemeket már évek óta gyűjtjük, újabban a mobiltelefonok tönkrement akkumulátorait is. A veszélyes hulladékok gyűjtése és elhelyezése a helyi hatóság rendelkezése alapján történik. Az őszi **papírgyűjtés** során minden évben tonnaszám hozzák a diákok az újrahasznosítható papírt. Újabban az osztályokban és a folyosókon külön papírtároló szemeteseket is használunk.

A **polietilén (PET) palack** is újra hasznosítható, ezt most még árammal fűtött zsugorítóval dolgozunk fel, de tervezzük mechanikus prés beszerzését, melyen áramot is megtakarítunk, ráadásul a préselt palack is jobban felhasználható, mint a túl tömörre zsugorított.

Célunk az, hogy ne csak a diákok, hanem a tanárok és a technikai személyzet is megismerje, megszeresse azt a néhány gyakorlatot, amelyekkel a környezetünket és ezzel együtt saját egészségünket és pénztárcánkat is védhetjük.



## A természettudományos képzés eredményei

*Wrábelné Hadbázy Judit*

*„... az emberi lélek nem edény, amelyet meg kell tölteni, hanem oltár, melyen lángot kell gyújtani.”* (Plutarchos)

**M**elyek lennének egy, a természettudományos nevelés terén nem túl nagy hagyományokkal rendelkező református iskola célkitűzései, módszerei, hogy tanulói a 21. század nagy kihívásainak ezen a területen is megfeleljenek?

A harmadik évezred elején fokozott felelősség hárul a természettudományos tárgyakat tanító tanárainkra. Egyrészt fel kell készítenünk tanítványainkat az – egyelőre – hagyományos követelményeket támasztó érettségire (emelt- és középszinten), illetve a különböző tantárgyi versenyekre; másrészt új, korszerű ismeretanyag folyamatos elsajátításának lehetőségét is fel kell villantánunk diákjaink előtt, hiszen néhány év múlva egy igen dinamikus változó világban, környezetünkért felelősséggel tenni is tudó értelmiségként kell majd helytállniuk.

Ezek lennének tehát céljaink, a módszerek pedig, amelyeket az iskola újraindítása, 1990 óta alkalmazunk, folyamatosan gazdagodnak, bővülnek: szaktantárgyi órák változatos, kreatív formában való megtartása; tehetséggondozás, szakkörök szervezése; emelt szintű érettségire való felkészítés (fizika, kémia, biológia, földrajz tantárgyakból); a Föld Napjához és a Magyar Tudomány napjához kapcsolódó számos rendezvény; diákjaink bekapcsolódása a Tudományos Diákkörök munkájába; kiállítások, múzeumok látogatása, természetvédelmi tábor szervezése stb.

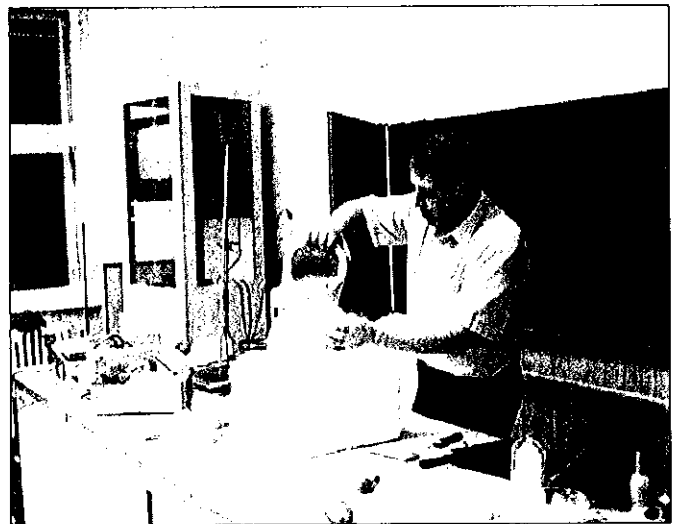
A Fák Napján éveken keresztül a II. kerület óvodáinak kertrendezésében segédkeztek diákjaink, mások a budai hegyekben szemetet gyűjtöttek és az iskola kertjében takarítottak, illetve iskolánk alapítóinak – Baár Jánosnak és Madas Károlynak – a sírját hozták rendbe a Fiumei úti sírkertben.

Minden évben nagy érdeklődéssel hallgatják diákjaink a magyar tudományos élet kiemelkedő egyéniségeinek előadásait. Meghívottaink voltak: dr. Vízi E. Szilveszter, agykutató, az MTA elnöke; Dr. Falus András immunológus, a MTA tagja; Dr. Pócs Tamás biológus, az MTA levelező, a Norvég Tudományos Akadémia rendes tagja; Dr. Kubassek János a Magyar Tudományos Akadémia Földtani Múzeumának igazgatója; Dr. Somossy Zoltán sugárbiológus; dr. Balázs Lajos fizikus, a MTA Csillagvizsgáló Kutató Intézetének vezetője; Dr. Zombori Ottó csillagász; Dr. Major Jenő, az Országos Kémia Biztonsági Intézet

Kutatója; prof. Dr. Mátyus Péter gyógyszerkémikus. Ezek a nagyszerű előadások is hozzájárultak ahhoz, hogy számos diákunk érdeklődése a természettudományok különböző területe felé irányuljon.

Az iskola újraindulása óta diákjaink számtalan országos, illetve a református középiskolák számára meghirdetett tantárgyi versenyen vettek részt. A sok szép eredmény közül, amelyekre méltán vagyunk büszkék, említsük meg a legkiemelkedőbbeket! A földrajz OKTV döntőjében rendszeresen kiválóan szerepelnek Gyimesi Zoltán tanár úr diákjai: Kollár Szilvia 2001-ben 5., Czauner Brigitta 2002-ben 6., Dudás Katalin 2001-ben 11., Szegő Tamás 2002-ben 20. helyezést ért el az országos döntőn. Eredményei elismeréseként az Oktatási Minisztérium Gyimesi Zoltán tanár úrnak 2002-ben az Év Felkészítő Tanára címet adományozta.

A biológia OKTV döntőjében is rendszeresen igen szép helyezéseket érnek el dr. Jánossyné dr. Solt Anna tanítványai. Közülük is kiemelkedik Polgár Livia és Soós Gergely, akik 2004-ben 6. illetve 12. helyezést értek el; Szabó Ildi-



Látványos kísérlet a Tudományos Napon

kó, aki 2000-ben 14.; Nagy Judit 2002-ben 15.; Gulyás Ildikó és Cseke Anna 2006-ban 15. illetve 17. helyezést ért el.

Juhász Boldizsár 2004-ben 8. osztályosként 1. helyezést ért el a Hevesy György Országos Kémiaverseny döntőjében, 2006-ban pedig megnyerte a Lóczy Lajos Országos Földrajzversenyt.

A Református Pedagógiai Intézet (RPI) rendszeresen támogatja a kárpát-medencei református középiskolák ter-



mészettudományos vetélkedőit, melyeket évente Csurgón, Kiskunhalason, Hódmezővásárhelyen szerveznek. Az itt elért eredményeink közül csak a legjobbakat említve: Pállfy Miklós 2002-ben Csurgón első helyezést, Fekete Zsuzsa 2006-ban szintén Csurgón szintén első helyezést ért el a földrajz kategóriában; Juhász Boldizsár 2004-ben Kiskunhalason a kémia versenyen első helyezést ért el; a 2005-2006-os tanévben először megrendezésre kerülő Kárpát-medencei Református Középiskolák Biológia versenyén Vetlényi Dávid tanár úr tanítványa, Csere Júlia első helyezést ért el.

A számos kiemelkedő versenyeredményről is fontosabb az, hogy minden végzős évfolyamunkról átlagosan 30%-a a diákoknak olyan felsőoktatási intézménybe felvételizik sikeresen, ahol különböző természettudományos tantárgyakból kell tudásáról számot adnia. És hogy a láng, amelyet lelkükben sikerült meggyújtani, tovább ég, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy kiválóan helytállnak választott hivatásukban, és hogy sokan közülük visszajárnak egykori iskolájukba, remek előadásokon számolnak be egykori diáktársaiknak kutatási eredményeikről.

## Matematikai élet a Baár-Madasban

„Az igazat érteni, a szépet érezni, a jót gyakorolni kell!”

*Nagy-Baló András*



z emberi lét teljességéhez az értelmi és az érzelmi nevelés egyaránt magas szintre való emelése elengedhetetlen. Nem fogadhatók el olyan nézetek, melyek a gondolat tartalma elől olyan mondatokkal menekülnek, hogy „én reál beállítottságú” vagy, hogy „én humán beállítottságú vagyok”. Míndaddig, míg ezen utóbbi nézetek a szégyenkezés helyett megdicsőülnek a köz előtt (elsősorban a sajtó által), nem várható, hogy az igazságosság tért nyerjen életünkben.

Iskolánkban igyekszünk úgy nevelni és oktatni diákjainkat, hogy felelősen gondolkodó, mérlegelni képes, jó és rossz között különbséget tenni tudó felnőttekké váljanak, és nem utolsó sorban, hogy különbséget tudjanak tenni lényeges és kevésbé lényeges dolgok között.

Az iskola újraindításának kezdeti éveiben Némethy Katalin vezérletével komoly erőfeszítések történtek arra, hogy megjelenjünk a református közvélemény mellett az országos matematikai életben is. Pár év alatt az ország egyik legnevesebb matematika versenyén, az OKTV-n dobogós helyezést ért el egyik diákunk. Ezt követően még számos egyéni siker fűződik iskolánk diákjainak neveihez a Kalmár László, Arany Dániel, Zrínyi Ilona, Varga Tamás neveit viselő versenyeken, mely országosan ismerté tette a Baár-Madas Református Gimnázium nevét. Némethy Katalin nyugállományba vonulását követően pár évre visszacsúszott eredményességében iskolánk, de immár újra hasonló, vagy néha még szebb sikereknek örvendhetünk.

Az egyéni sikerek hajszolása néha rossz útra viszi fiataljainkat. Ez a felismerés vezetett oda, hogy három éve a budapesti Veres Péter Gimnáziummal közösen meghirdettünk egy matematikai csapatversenyt, melyen 10-14 éves

diákok, azonos évfolyamból szerveződő 4 fős csapatai vehetnek részt.

Az első évben Budapest I., II. és III. kerületében 960 diák részvételével, a második évben egész Budapest területéről 2 600, idén pedig már 6 100 diák részvételével bonyolítottuk le a Bolyai Matematika Csapatversenyt. A verseny mottója: „Az összedolgozás képessége az egyik legnagyobb érték az életben.”

Rendezvényünk valódi lényege nem a versenyben lelhető fel, hanem ami körülötte van. Az írásbeli előtt egy – Csiba Lajos által összeállított – 30 perces zenei összeállítás fogadja a diákokat, és a végén a szerkesztett zene további részének hangjai mellett búcsúznak a helyszíntől. Az asztalukon a feladat-sorok mellett 4 fél literes ásványvíz, négy banán és egy fehér papíron egy szál rózsza fogadja a tanulókat. A fehér papíron egy Bolyai idézet olvasható: „Az igazat érteni, a szépet érezni, a jót gyakorolni kell!”, a papír alján pedig egy kérés: „Ezzel a virággal a verseny után szereztek valakinek örömet!”

A verseny szóbelivel zárul, ahol zsűri és közönség előtt kell talpraesettséjükéről számot adniuk a csapatoknak. A díjkiosztón a műsort ifjú tehetségek szolgáltatják, és olyan díjátadókat hívunk meg, akik példaképekül szolgálhatnak az ifjúság számára. A jelenkori nevelés egyik legnagyobb tartozása, hogy nem tud olyan példaképeket felmutatni, amelyeket a ma fiatalja követhetne, így olyan példaképeket választanak, amelyek sajnos tévútra viszik őket.

Iskolánk matematika munkaközösségének minden tagja igyekszik minden tőle telhetőt megtenni annak érdekében, hogy diákjaink felnőttként képesek legyenek ne csak szűk református körben, de nemzetünk szélesebb körében is egymást segítő, hasznos tevékenységet végezni.



## Képzőművészeti tábor a vizuális nevelés szolgálatában

B. Tóth Klára

**K**özismert tény, hogy a vizuális nevelés, a kreativitás fejlesztése az önálló, döntőképes, tevékeny felnőtté válás egyik legfontosabb eszköze. Aki már gyermekkorban rendszeresen találkozik kreatív feladatokkal, fantáziafejlesztő gyakorlatokkal, melyek ötletes, sajátos megoldásra ösztönzik, feltalálja majd magát felnőttként is, úgy a hétköznapi életben, mint választott hivatásában.

Évek óta működik iskolánkban a rajzsakkör. Szűköös anyagi lehetőségeink (és a környezettudatos nevelési program miatt – *a szerk.*) miatt foglalkozásainkra mindenféle másodlagosan felhasználható anyagot beviszünk. Kiselejtezett alumínium tálcákból a legkülönbözőbb tárgyak készíthetők: középkori páncélok, domborművek, szalvétatartók, veretes díszdobozok, stb. A háztartásban felgyűlt tojástartóból merített papír készíthető, wc-papírból és tapétaragasztóból farsangi maszk, vagy szobor, dombormű. A karácsonyi ajándékdömping kidobásra kárhozottatott csomagolópapírokat patchwork képekké nemesednek az ünnepek utáni rajzórakon.

A rajzsakkörön nemcsak a tehetséges diákok további fejlesztése zajlik. A gyenge képességű, vagy az eddig nem fejlesztett gyermekek felzárkóztatása is fontos feladat. A tanár legnagyobb öröme, ha sikerül a tanítványa érdeklődését felkelteni egy feladat iránt, majd a siker újabb sikereket szül. Egyszer egy rendetlen, lusta diák csapnivaló munkájára ráírtam az elégtelent, de a rajzlap hátoldalán remek karikatúrákat fedeztem fel. Hozzájárulásával betettem rajzait az iskolaújságba. Szárnyakat kapott! Következő évben őt indítottam az országos karikatúra-versenyen, ahol első helyezést nyert.

Amire sem a rajzórakon, sem a sakkörön nincs lehetőség, azt – pályázatok segítségével – nyáron próbáljuk pótolni. A gimnázium képzőművészeti tábora 10 éves múltira tekint vissza.

Kezdetben a budapesti Lónyay Utcai Református Gimnáziummal, Szendrei László festőművész-rajztanár kollégámmal szerveztük közösen, de az évek során kinőttük a 30 fős keretet. Idén is, – mint már évek óta – a Kisoroszi Református Művészeti Misszióban tartottuk a tábort, 28 résztvevővel. Ragyogó időt fogtunk ki, ezért zömmel tájképek készültek. Sikerült néhány tehenet, libát is ecsetvégre kapni, bár

nem bizonyultak elég türelmes modellnek. Most is Taba Ágnes, a hajdani diákunkból lett festőművész volt segítségemre a tanításban. Mire az olajfestés technikáját nagyjából elsajátították a diákok, a nadrágok, trikók is tele lettek festékfoltokkal. Borda Mátyas szobrászművész tartotta a szobrász kurzust. Az ember- és állatfigurák mellett a portrészobrászatot is gyakorolták táborozóink házilag készített fejállványokon. A tavalyi szövés hagyományát folytatva idén is megszóttuk a festőtábor történetét Taba Ágnes vezénylete alatt, bár – a változatosság kedvéért – helikopter helyett idén vitorlás hajó úszik a falikép közepén. Esténként közösen múltattuk az időt Ági saját tervezésű művészettörténeti oktató társas-



Sikerült ecsetvégre kapni...

játékával, melynek segítségével az érettségi tananyagot lehet játékosan gyakorolni.

Kipróbáltuk az akvarellfesték készítését is házilag: gumiarábikum helyett cseresznyefa-mézgát használtunk a freskófestésből megmaradt porfestékhez kötőanyagnak, de az is jól működött. Képeslap méretű aquarelle papírokra festettek tájképet a gyerekek, ezeket küldték haza postán. Két nap lelkes korongozás folyt Hódossy Ágnes keramikus műhelyében, a lábkorongot és az elektromos korongot is jól kihasználtuk. Különböző technikákat tanítottunk, az óskori felrakásos edénytől az áttört mintán át az engobe festésig, melybe belekarcoltuk a rajzolatot, és az iskolában kiégettük terrakottára, majd mázazva is. (Évekkel ezelőtt sikerült pályázat útján egy égetőkemencére szert tennünk.) Az utolsó néhány este



–szintén Borda Mátyás vezetésével – animációs film készítésének jegyében zajlott. Gyurmafigurákat készítettünk, majd kockánként lefényképezve a mozgásfázisokat, életre keltettük a figurákat. A munka befejezése már itthon történt. Felvettük a házilag írt indulót is, és remekül szórakoztunk közben a gyerekekkel.

A tábor zárásaként este nem maradhatott el a hagyományos tábortűz sem, ahol a misszióban dolgozó székely fiúk tanítottak nekünk otthoni népdalokat.

A kisoroszi gyülekezet tagjai ismét gyönyörködhetek rögtönzött kiállításunkban. A hajdani, Áprily Lajos által szervezett Baár-Madasos szobalányok – ma már 80 év körüli asszonyok – diákjainkkal beszélgetve ismét visszaidézheték régmúlt ifjúságukat.

A tábor anyagát három kiállításon is bemutattuk: először a misszió színpadán, másodsor az iskola dísztermében, az animációs film levetítésével egybekötve, harmadszor a Greguss Galériában, melyet Baár-Madasos volt diákok alapítottak.

## Iskolánk zenei élete

Cseri Zsófia

**A** református iskolák hagyományainak megfelelően hangsúlyos szerep jut az ének-zene oktatásának iskolánkban. A gyerekek a hatosztályos gimnáziumban 7-11. osztályig, a négyosztályosban 9-11. osztályig tanulnak ének-zenét. Ez alatt az időszak alatt megismerkedhetnek a zenetörténet legfőbb stílusáival, képviselőivel, közismert zenei szemelvényekkel ill. az iskola technikai lehetőségeit felhasználva megtekinthetnek néhány híresebb – a komolyzenéhez kapcsolódó – filmet. A zenehallgatások és közös éneklések során zenei memóriájuk és hallásuk is fejlődhet. Az ének, mint középszintű érettségi tantárgy is választható, melyet az iskolán belüli érettségi vizsgák során teljesíthet a tanuló.

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának határozata alapján, a törvény előírása szerint, az iskolánkba bejövő osztályok részére (azaz a hat osztályos gimnáziumban a 7. osztály, a négy osztályos gimnáziumban a 9. osztály részére) min. 1 évig külön egyházi ének tantárgyat is biztosítunk. Az egyházi ének órákon a diákok a Református Énekeskönyvből származó, s az iskola ill. a gyülekezetek által leggyakrabban használt énekeket sajátíthatják el, és ezen énekekhez vagy református egyházunk történetéhez, ünnepeihez kapcsolódó zeneművekről és szerzőikről tanulnak.

Diákjaink – bizonyos feltételek alapján – minden évben iskolai-, majd városi- vagy országos zsolttár-éneklő versenyen és népdaléneklő versenyen vesznek részt, szép eredménnyel.

A Baár-Madas Gimnázium újjáalakulása óta folyamatosan működik iskolai kórusunk, melyet mindig a gimnázium aktuális énektanára vezet. A kórus rendszeresen szerepel iskolai ünnepeken, különböző egyházi rendezvényeken, jótékonysági hangversenyeken, a szupplikációk alkalmával pedig különböző budapesti gyülekezetekben. Az általános iskola indításával szinte egy időben megalakult a kicsik *Cérnahang* kórusa. Reményeink szerint ifjú növendékeink megismerik a közös éneklés örömét és a későbbiekben szívesen kapcsolódnak be a gimnázium kórusának munkájába. Iskolánkban tartja rendszeres próbáit a *Psalterium Hungaricum* kórus, melynek tagjai nagyrészt a gimnáziumunkban érettségizett zenekedvelő öregdiákokból kerültek ki.

Mivel nagyon sok diákunk valamilyen hangszeren is játszik, a kollégista zenciskolásaink számára – lehetőségeinkhez mérten – természetesenként hangszert (zongorát) is biztosítunk.



A Cérnahang kórus



## Sportélet tanórán és tanórán kívül

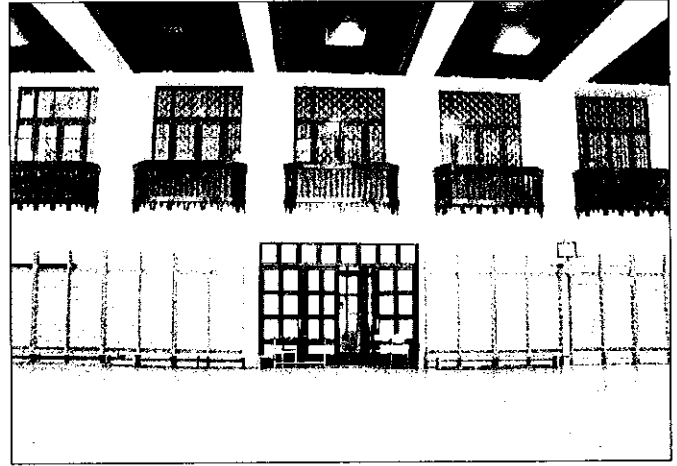
*Bognár Barnabás*

**H**a végigtekintünk a Baár-Madas 100 éves történetén, a testi nevelés, a tanulók mozgási- és sportolási lehetőségei mindig nagy figyelmet kaptak az iskola életében. Az iskola történetét bemutató korabeli fényképeken is látható, hogy soha nem sokadrangú tevékenység volt a Baár-Madasban a mozgás, a sport. Már a múlt század elején, a jelenlegi iskola épületének tervezésekor és építésekor nagy gondot fordítottak arra, hogy megfelelő méretű terek álljanak a tanulók rendelkezésére. Ezen a területeken korábban tenispályák és nagy szabad területek valamint parkok álltak, ahol a kor követelményeinek megfelelően vagy még magasabb színvonalon biztosítottak lehetőséget a gyerekek mozgásigényének kielégítésére és a testnevelés tanítására. Az 1928-29-ben épült Lorántffy utcai iskolaépületbe már tornaterem is épült, amellyel sok magyarországi iskola még a század második felében sem büszkélkedhetett. Bár eredeti funkcióját –istentiszteletnek és egész iskolát érintő rendezvények megtartására – már kinőtte, de a testnevelés órák, a különböző délutáni sportfoglalkozások és kisebb iskolai rendezvények lebonyolításához elengedhetetlenül szükséges, mint ahogy az udvari sportlétesítmények is: két kézilabda és egy kosárlabda pálya áll az iskola tanulói rendelkezésére.

Testnevelés tanórák tekintetében nagyon fontos megemlítenünk, hogy minden évfolyamon heti három órában tartunk testnevelést, amely órákon nemcsak a már fentebb említett tornaterem és iskolai sportpályák állnak rendelkezésünkre, hanem egy igen előnyös megállapodás révén a Vasas SC Pasaréti úti minden igényt kielégítő felújított sportpályája is.

Nem elhanyagolható az az erőfeszítés sem, amelyet iskolánk a gyógytestnevelésre utalt tanulók érdekében tesz. Köztudomású, hogy mozgásszegény életünk milyen hatással van a felnövekvő nemzedékre. Ennek következménye a sok gyógytestnevelésre járó tanuló, akik iskolánkban megtehetik, hogy helyben látogassák ezeket az órákat, nem kényszerülve arra, hogy délután külön a kijelölt helyre menjenek foglalkozásokra.

Az iskola testnevelés tanterve a legfontosabb és legnépszerűbb sportágakra épül (atlétika, torna, kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda), de helyet kap benne az általános testi képességeket fejlesztő mozgásanyag is, valamint különböző testnevelési és sportjátékok, sőt 12. évfolyamon még a tánc is. Ennek a tantervi anyagnak a feldolgozásával próbáljuk tanulóink mozgáskultúráját fejleszteni.



A patinás tornaterem egykor istentiszteletnek is helyet adott

Hasonlóan fontos szerepet töltenek be tanulóink életében a délutáni sportfoglalkozások. Iskolai keretekben heti rendszerességgel kézilabda, kosárlabda és labdarúgás sportágakban tartunk foglalkozásokat. Ezekben a sportágakban többféle bajnokságon, többféle korosztállyal veszünk részt minden évben. Legfontosabbak ezek közül a református iskolák között zajló versengések, a Diákolimpia kerületi, budapesti és országos bajnokságai.

A református iskolák újraindítása óta talán elsőként a kosárlabda-bajnokságot indították el. A Baár-Madas a Lónyay Utcai Gimnáziummal összefogva rendezett két évvel ezelőtt református iskolák számára országos kosárlabda-bajnokságot. Kosárlabdában a lányok a Víg József Kupában, fiúk a Csathó László Kupában szerepelnek évek óta. Fiúkkal két korcsoportban a Budapesti Középiskolás Amatőr Kosárlabda Bajnokságban szerepelünk rendszeresen. Nem ilyen rendszerességgel, de gyakran benevezünk a Diákolimpia küzdelmeibe is. Leánycapatunkkal már országos elődöntőig is jutottunk.

Legnépszerűbb sportágunkban, labdarúgásban is négy korosztállyal indulunk a különböző bajnokságokon és tornákon. Legtöbbit a kerületi és budapesti bajnokságokban szerepelünk, nem is rossz eredményekkel. Többször végeztünk már az élen, illetve az első három hely valamelyikén. Legnagyobb sikereink között tartjuk számon a Lónyay Utcai Református Gimnázium által kiírt Lónyay Kupán elért győzelmeinket, ezek közül is kiemelkedik a 6:3 –as magyar-angol tiszteletére rendezett 2003-as torna, ahol a győzelmi serleget az „Aranycsapat” két tagja, Buzánszky Jenő és Grosics Gyula adta át a Baár-Madas csapatának.





Fontosnak tartom kiemelni, hogy nem csak a győzelmek, a kiváló eredmények miatt jó részt venni ezeken a versenyeken, hanem a hangulat, a szervező iskolák által biztosított remek és barátságos légkör miatt is, amelyet nagyon élveznek tanulóink.

Az iskola sportéletéhez szervesen kapcsolódik az iskolán kívüli sporttevékenység is, amelyet tanulóink a különböző sportegyesületekben „ezerféle” sportágban űznek. Kiváló a kapcsolatunk a BSE és a Vasas vívó-, valamint a Vasas-Pasarét atlétika, labdarúgó és kosárlabda szakosztályaival.

Többször sikerült már a gyerekeknek saját maguk által szervezett házbajnokságot lebonyolítani, elsősorban foci és kosárlabda sportágakban. De rendeztünk már asztalitenisz és sakkbajnokságot is, mint ahogy volt példa sportnapra is, amikor az egész iskolát próbáltuk megmozgatni.

Büszkék lehetünk az eddig elért eredményeinkre és sikereinkre, de elbizakodottá nem válhatunk. Feladatunk gyermekeink lelki és testi egészségének megőrzése, egészséges életmódra nevelése és ehhez próbálunk mi testnevelő tanárok itt a Baár-Madasban elődeinkhez hasonlóan a testnevelés és sport eszközeivel hozzájárulni.

## Az erdélyi testvérkapcsolat

*Wrábelné Hadbázy Judit*

*„...igazán és jó lelkiismerettel megbagytom s írom, szeretettel intvén, mind az erdélyi és magyarországi híveinket, az egymás közt való szép egyezségre, atyafiúi szeretetre. Az erdélyieket, hogy Magyarországtól, ha más fejedelemség alatt léznek is, el ne szakadjanak. A magyarországiakat, hogy az erdélyieket tőlök el ne taszítsák, tartsák ő atyjokfiainak és ő véreknek, tagoknak.”* (Bocskay István végrendelete)

Néhány évvel ezelőtt Németh László leányai Schola Rivulina néven alapítványt hoztak létre, amelynek célja a kisebbségbe szorult magyarság iskoláival való szoros kapcsolattartás anyagi támogatása. Ennek a nemes célnak a szolgálatába állt iskolánk is amikor öt évvel ezelőtt, 2001-ben testvériskolai kapcsolatot létesített a nagy múltú Bethlen Gábor Kollégiummal. Elképzelésünk az volt, hogy a kölcsönös látogatások során a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium és a Baár-Madas diákjai megismerjék egymást, figyeljenek gondjaikra, segítsék kölcsönösen egymást.

Az eltelt évek alatt több, mint 250 diákunk látogatott Nagyenyedre és kb. ugyanennyi nagyenyedi diákot láttunk vendégül Budapesten.

Mire is emlékezünk szívesen minden látogatás után? Az elmaradhatatlan torockói kirándulásra, a Székelykő meghódítására, Hunyad várának büszke tornyaira, „magos Déva várára”, a fejéregyházi síkra? Lehet megrendülés nélkül gondolni a gyulafehérvári székesegyház 900 éves falai között nyugvó nagyjainkra, vagy azokra a dicső eleinkre, akik immár a Házsongárdi temető rozsdabarna fái alatt alusszák örök álmukat?

A látogatások évről-évre egyre gazdagabb tartalommal telítődtek: 2005-ben a Baár-Madas tanulói szép műsorral emlékeztek az 1848-49-es forradalom és szabadságharc vértanúira. Idén októberben pedig az enyedi diákokkal közös ünnepségen vettünk részt „Hőseinkre emlékezünk” címmel. Ennek keretén belül tartalmas ígét hirdetett Kónya Tibor iskolalelkész, majd megrendülve hallgattuk nt. dr. Péter Miklós teológiai tanár '56-os elítélt visszaemlékezéseit. Mindketten azt a hitünket erősítették, hogy hiába választ el bennünket egy országhatár, mégis összetartozunk.

A számtalan maradandó élménynél talán még fontosabb, hogy közvetlen, személyes kapcsolatok jönnek létre diákjaink között: a mieink megtapasztalják, milyen az élete a szórvány-vidéken élő magyar diáknak, hogy a nehézségek ellenére milyen nagy szeretettel fogadnak bennünket, az enyediek pedig itt Budapesten láthatják, számon tartjuk őket, szükségünk van rájuk. Nagyon jó érzés látni, hogy több diákunk rendszeresen ott van a Nagyenyedre látogatók között, illetve évek óta fogad ottani diákot, sőt egyes családok is kölcsönösen látogatják már egymást. Öröm minden évben ismerős nagyenyedi diákot is felfedezni a Baár-Madasba érkezők között is.

Az évek során számtalan adománnyal segítettük testvériskolánkat, hiszen tudjuk, látjuk, ők sokkal mostohább körülmények között dolgoznak és állnak helyt, mint mi. Köszönjük a Baár-Madas és a Schola Rivulina Alapítványa rendszeres támogatását, valamint a Loránffy Zsuzsanna Alapítvány többszöri adományát is, mellyel elősegítik, hogy ez a kapcsolat eleven, gyümölcsöző legyen.



## Testvériskolánk: a Nagyberegi Református Líceum

*Felső Tímea*



Baár-Madas Református Gimnázium, Általános Iskola és Diákotthon és a Nagyberegi Református Líceum hosszú évek óta szoros szakmai és testvériskolai kapcsolatot tart fenn. E kapcsolat segítségével iskolánk egy-egy diákcsoportja (alkalmanként 35-40 diák és 3-4 kísérőtanár) minden tanévben cserelátogatáson vesz részt. Az utóbbi években szokássá vált, hogy iskolánk a nagyberegi diákcsoportot ősszel fogadja. Közös programokat szervezünk számukra, mely elsősorban budapesti városnézésből, tárlat- és színházlátogatásból áll. Minden évben vannak visszatérő programok és helyszínek, melyeket vendégeink kérnek: Szépművészeti Múzeum, Magyar Nemzeti Galéria, Országos Széchényi Könyvtár, Országház, Terror Háza Múzeum, Csodák Palotája, Fővárosi Állat- és Növénykert, egy előadás megtekintése valamelyik budapesti színházban. De előző években a nagyberegi csoport megismerkedhetett többek között az Operaház és a Művészetek Palotája épületével, az Iparművészeti Múzeummal, a Pálvölgyi Cseppkőbarlanggal, a Sándor utcai csillagvizsgálóval, a Gödöllői Palotával, a Feszty-körképpel is. Budapesti tartózkodásuk ideje alatt a diákok vendéglátó családoknál laknak, így erősítve még inkább a fiatalok közötti baráti kapcsolatot. Ugyancsak az ismerkedésre és a barátságok elmélyülésére szolgál a közös est. Vendégeink ilyenkor rövid előadással készülnek, melyet táncszínház követ.

A cserekapcsolat másik állomása: gimnáziumunk diákjainak viszontlátogatása a Nagyberegi Líceumban tavasszal, mely már szintén hagyománnyá vált. Tanulóinknak az utazás során lehetőségük nyílik arra, hogy felfedezzék a vadregényes, történelmi emlékekben és természeti szépségekben gazdag magyar lakta területeket, történelmünk hol dicső, hol szomorú eseményeinek helyszíneit.

A kárpátaljai út programját a nagyberegi testvériskola állítja össze, de tervezett úticéljaink között szerepel Munkács, Beregszász, Ungvár városának, a huszti vár romjainak megtekintése, az aknaszlatinai sóbánya (mely már fogalomná vált diákjaink körében, és minden évben külön kéri, hogy ne maradjon ki a programból), a tragikus emléké szolvyai emlékpark meglátogatása, illetve egy kirándulás a



Kirándulás Nagyberegben

Vereckei-hágóhoz, Európa közepéhez valamint a Fehér- és a Fekete Tisza összefolyásához. Kárpátaljai tartózkodásuk során a diákok a kollégiumban, illetve egy-két éjszaka családoknál alszanak. Mindkét szállásforma jó alkalmat nyújt egymás megismerésére, hosszú beszélgetésekre, hiszen a kollégiumban a budapesti és a nagyberegi diákok egymás melletti szobákban kapnak szállást. A családi környezetben pedig a baár-madasos diákok megismerhetik kárpátaljai testvéreik mindennapjait.

A kárpátaljai utazásnak egyik kiemelkedő pontja a közös délután és a búcsúest, amelyen a két iskola növendékei sportrendezvényeken vehetnek részt, és amelyen főzési tudományukat is megcsillogtathatják egy közösen elkészített bográcsgulyás segítségével.

Gimnáziumunk folyamatosan gyűjti a családok könyv- és ruhaadományait, melyet átadunk testvériskolánknak. Emellett igény szerint az oktatáshoz szükséges tankönyveket, szépirodalmi műveket, tan szereket, sporteszközöket vagy élelmiszert vásárolunk, amelyeket kirándulásunk során átadunk a Nagyberegi Református Líceumnak.

Testvériskolai kapcsolatunk másik fontos eleme, hogy minden tanévben két nagyberegi diák a mi gimnáziumunkban végzi fél évig tanulmányait.

Mindkét iskola fontosnak tartja a testvériskolai kapcsolat fenntartását és erősítését, hiszen ez mindkét intézménynek jó lehetőséget ad egymás megismerésére, tapasztalatok, barátok, barátságok szerzésére.



## Kalandozások Nyugat-Európában

*Szilágyi Beatrix*

**I**skolánknak immár 5 éve szoros partnerkapcsolata van egy dél-bajor kisváros gimnáziumával, a pockingi Wilhelm-Diess Gimnáziummal. Pocking 30 km-re van Passautól, néhány kilométerre az osztrák határtól, s Bad-Füssing, a híres termálfürdő, strand, uszoda és gyógyüdülő is a gimnáziumtól csak néhány perc biciklivel.

Minden tanév végén útnak indulunk 35-37 német nyelvet tanuló diákkal. Ez a 9-12. évfolyamosokat érinti, hiszen csak olyan diák tud velünk utazni, aki a német nyelvet már olyan szinten beszéli és érti, hogy egyedül is elboldogul, ha úgy adódik. Hogy miért fontos ez? Mert utazásunk célja kettős: „élőben” is gyakorolni a tanult nyelvet és ízelítőt kapni a német nép kultúrájából és mindennapjaiból. Ezt a célt szolgálja az, hogy tanulóink családoknál laknak.

Már a tanév közepén kiválasztjuk azokat a diákokat, akik a német nyelvtudásuk alapján „érettek” az utazásra és szívesen vesznek ezen részt. Ezzel párhuzamosan a pockingi kollégák is összegyűjtik azokat a diákokat, akik érdeklődnek hazánk iránt, szeretnék a magyar embereket, városokat megismerni. Ezt követi egy elég nehéz és felelősségteljes „egyezettő” munka: ugyanis minden magyar diák egy német diák családjánál lakik és viszont. Megpróbáljuk mindegyiküket olyan körülmények közé helyezni, hogy az természetéhez, érdeklődési köréhez közel álljon, s így a német és magyar diákok hamar megtalálják a közös hangot. Címet cserélnek és megkezdődik a levelezés. Mire eljön az utazásunk napja, minden diák ismeri már a másikat, tudja, milyen programok várják, mi a másik hobbyja, és már nem az ismeretlenbe megy, hanem egy családhoz, mely várja őt. Így érthető, hogy nagy örömmel jönnek tanulóink. Persze számukra külön izgalom még, hogy hogyan tudják majd megállni helyüket német nyelvterületen, ahol nincs tolmács, legfeljebb egy elrejtett szótár, valahol a bőrönd mélyén. S eltelik 2-3 nap, és diákjaink kisebb botladozások után már beszélnek, társalognak, értik a folyamatos német beszédet, ki jobban, ki kevésbé. Rádöbbennek arra, hogy érdemes volt tanulni, hogy jó tudni egy idegen nyelvet és tu-

dásukat, szókincsüket bővíteni nem hiábavaló. Legtöbbjük úgy tér haza, hogy céljául tűzi ki a német nyelvvizsga megszerzését, és kis idő múltán azt el is éri.

Nyolcnapos kintlétünk másik célja, hogy minél többet lássunk Bajorországból, kicsit megismerkedjünk a tájjal, a német kultúrával és néhány nevezetes helyre is ellátogathassunk. Mindig lenyűgöz minket Passau romantikus szépsége, a 3 folyó (Duna, Inn és Ils) találkozása. Minden alkalommal ellátogatunk Gizella sírjához, hogy a magyar történelem ezen korszakára emlékezhessünk. Egész napos kirándulást teszünk Regensburgba vagy Salzburgba, ahol német (!) nyelvű idegenvezető ismerteti meg velünk a várost és annak történelmét. A bajor fővárosba, Münchenbe is elutazunk. A Deutsches Museumban (Német Múzeum) mindig több órát töltünk el, hiszen ezt a hatalmas és izgalmas gyűjteményt nem is lehet néhány óra alatt megtekinteni. Van olyan diákunk, aki már harmadszor jön velünk és mindig talál olyan termeket, kiállítási anyagokat, melyeket korábban idő hiányában nem tudott megnézni. De sok szabadidő is van, melynek célja, hogy tanulóink önállóan el tudjanak igazodni egy olyan országban, melynek nyelvét tanulják. Töltsék ezt az időt a német családdal, a német cserediákkal. Beszélgeszenek, ismerkedjenek, hiszen ezek a német diákok októberben Budapestre jönnek, és a magyar családok látják őket vendégül.

Sok olyan diák, sőt család van, akik évek múlva is leveleznek, meglátogatják egymást, tartják a kapcsolatot. Többször előfordult, hogy 1-1 család egy egész hónapra befogadta a cserepartnert és együtt járt iskolába a német diákkal. El lehet képzelni, hogy milyen hatalmas nyelvtudásra tett szert ez a magyar diák.

Úgy gondolom, hogy a pockingi partnerkapcsolatunk nagyon fontos és gyümölcsöző számunkra. Minden tanár (nemcsak a nyelvtanár) álma, hogy lássa munkája gyümölcsét, hogy tanítása nem volt hiábavaló, hogy az elhintett mag jó földbe került. S mikor hallom, hogy diákjaim szépen, folyékonan beszélnek németül, örülök, hogy nekem mindez megadatott.



## Nyelvoktatás

*Zöllnerné Kondella Márta*

Iskolánkban a nyelvoktatás nagy hagyományokra tekint vissza. Majd száz évvel ezelőtt az egykori leánynevelő intézetben angol és francia kisasszonyok társalogtak a növendékekkel a délutáni séták során. A nyelvoktatásnak e természetes és idilli módját sajnos ma már nem áll módunkban alkalmazni. A megnövekedett diáklétszám, a szűkösebb anyagi keretek és a nyelvtudással szemben támasztott újfajta követelmények más módszerek alkalmazását teszik szükségessé.

A Baár-Madas Gimnázium újraelakulása óta az angol és a német nyelvet tanítjuk fő idegen nyelvként. A kezdő osztályok diákjai mind a hat, mind a négy évfolyamos gimnáziumban e két nyelvből választhatnak, melyet heti négy órában bontott csoportokban tanulnak. Kilencedik évfolyamtól mindenkinek kötelező egy második idegen nyelvet is választania. Ez angolos osztályok esetében a francia vagy a latin, németesek esetében pedig a francia vagy az olasz nyelv, melyet heti három órában tanulnak diákjaink.

Nagy előrelépést jelentett a sávos nyelvoktatás bevezetése a 2003/2004-es tanévben. Ez annyit jelent, hogy a kilencedik évfolyamtól kezdve az első idegen nyelvet mindenki egy időben tanulja évfolyamonként, így lehetőségünk van osztályoktól függetlenül három különböző tudásszintű csoportba sorolni az egy évfolyamon tanuló diákokat. A besorolás mindig a tanév elején történik egy szintfelmérő teszt alapján. Ha egy diák teljesítménye nagyon elüt a csoportátlagtól, félévkor a szaktanár javaslatára és a szülővel egyeztetve lehetőség van szintet váltani. Ez a módszer megszüntette a csoportokon belüli nagy különbségeket és megkönnyítette a közép- vagy az emelt-szintű érettségire való felkészülést. Reményeink szerint hamarosan a második idegen nyelvet is sávos módszerben tudjuk majd tanítani.

Bár a nyelvvizsgák megszerzése az oktatási törvény szerint már nem mentesít az idegen nyelvi érettségi alól, mégis sok diákunk szerez közép-, illetve felsőfokú nyelvvizsgát gimnáziumi éve alatt. Öröndetes tény, hogy a latin nyelv iránti érdeklődés fokozatosan növekszik. Egyre többen tesznek sikeres nyelvvizsgát latinból, mely latinszakos kollégáink lelkes és áldozatkész munkájának köszönhető.

Az idei tanévben új jelenség a nyelvi előkészítő osztály indítása. Ezen az évfolyamon a diákok heti tizenkét órában tanulhatják az angol nyelvet, mellette heti három órában tanulnak matematikát, anyanyelvi kommunikációt, 5 órában számítástechnikát, három órában testnevelést, két

órában tanulásmódszertant és természettudományos ismereteket valamint heti két órában hittant. Az angol nyelv esetében egy más iskolákban már jól bevált gyakorlatot alkalmazunk: a nyelvtanítást három nyelvi tantárgyra bontottuk, melyet három különböző tanár tanít. Így a diákok a heti hat angol alap óra mellett három órában tanulnak szóbeli és írásbeli kommunikációt, és újabb három órában szövegértést és elemzést. A következő évben ők is felvezetik a gimnáziumban szokásos tantárgyakat, az angol nyelv tanulását pedig, egy újabb idegen nyelv mellett, a szintjüknek megfelelő csoportban folytathatják, mely reményeink szerint a haladó angolosok esetében a középfokú nyelvvizsga körüli szint lesz.

A nyelvtudás mit sem ér annak gyakorlati alkalmazása nélkül. Igyekszünk megragadni minden alkalmat, amikor diákjaink anyanyelvűekkel beszélhetnek. Így például idegen nyelvű filmvetítéseket, mozi- és színházlátogatásokat szervezünk, és időnként meghívunk anyanyelvi előadókat, akikkel lehetőség nyílik kötetlen formában is beszélgetni. Nyelvszakos kollégáink minden évben szerveznek külföldi utakat Franciaországba, Olaszországba, Németországba, Ausztriába és két évente Nagy-Britanniába, amelyekben diákjaink lelkesen vesznek részt. Többéves múlttal rendelkezik a németországi Pockingban lévő testvériskolával kialakított csereprogram. Diákjaink egy hétig vendégeskednek pockingi családoknál, majd ők fogadják egy hétig vendéglátóikat.

A Comenius-programon belül kiemelt támogatást élveznek azok a projektek, melyek elősegítik az iskolák közötti szakmai, módszertani tapasztalatcserét. Egy-egy ilyen projektben legalább három iskola vesz részt Európa különböző országaiból. Iskolánk másodszer nyert támogatást ilyen partnerkapcsolat kiépítéséhez. Jelenleg egy berlini (Németország), egy római (Olaszország) és egy slagelsee-i (Dánia) iskolával működünk együtt egy környezetvédelmi projekt kidolgozásán. A program néhány diák kiutaztatását is lehetővé teszi valamelyik fent említett iskolába.

Minden évben indulnak diákjaink különböző nyelvekből az Országos Középszintű Tanulmányi Versenyen, mely rangos megmérettetése a nyelvtudásnak. A felkészülés nagyon sokrétű, alapos és kitartó munkát igényel, mind a diák, mind pedig felkészítő tanára részéről. Elszántságukat és töretlen munkakedvüket bizonyítja, hogy minden évben vannak versenyzőink az országos döntőben.



Kellemes színfoltja szokott lenni a tanévnek az úgynevezett nyelvi délután, amelyen iskolánk tanulói a különböző népek kultúrájából összeállított jelenetekkel, dalokkal, zeneszámokkal szórakoztatják egymást. A szellemi táplálék mellé ínyencségeket is készítenek, melyek egy „szigorú” zsűri rangsorolása után a műsorszámokat követő tea-ház büféjében kerülnek árusításra. A bevételt minden évben a nyelvi eszközök fejlesztésére fordítjuk.

Írói vénával rendelkező tanulóink a házi műfordító versenyben mutathatják meg tehetségüket és nyelvi lelemé-

nyességüket. Mindezeket a programokat színesíti, és egyben példát ad mások számára is, egy-egy osztály egyéni kezdeményezéssel szervezett színjátészó vagy versolvasó délutánja.

Reméljük, hogy abban a versenyben, mely ma a nyelvtudás, és sokszor csupán a nyelvvizsga és az azal járó előnyök megszerzéséért folyik, iskolánk az az intézmény marad, mely alapos, megbízható és jól hasznosítható nyelvtudással bocsátja útjára végzős diákjait.

## Egy hang a Baár-Madas diákságából

*Bánfi Luca Borbála*

Miből áll egy iskola? Tanárokból és tanulókból. Az iskolai közösség akkor jó, ha ez a két pólus együtt tud működni. A diákönkormányzatok szerepe az, hogy hidat építsen; olyan hidat, mely kompromisszumokra épül mindkét oldalról, és ha valaki véletlenül leesne, vagy csak megbotlana, egyszerre nyúljon érte tanár és diák keze. Ezért szorgoskodunk nap, mint nap. Célunk a folytonos kapcsolattartás, a rendezvények szervezése, és a diákok érdekeinek képviselése.

Minden osztályból két-két képviselő kerül ki, kiknek feladata a gyűléseken való részvétel, a diákönkormányzat és az osztály közötti kapcsolattartás, programok szervezése és hirdetése.

Mivel iskolánk ÖKO-iskola, ezért van egy kijelölt személy, aki az ezzel kapcsolatos ügyekkel foglalkozik (*ÖKO-felelős*). A programok minőségét és mennyiségét sajnos az éppen rendelkezésünkre álló „tőke” is befolyásolja, amikor egy vendéget meghívunk, vagy egy koncertet szervezünk, ezt is figyelembe kell vennünk.

Gyűlést heti rendszerességgel tartunk egy nagyszünetben, és az adott hét programjait beszéljük meg. Kéthavonta vannak egész délutánt betöltő nagygyűléseink, melyeken előrettekintünk, rendbe rakjuk ügyeinket, programokat beszélünk meg, és ha szükséges, szavazunk. A titkár minden gyűlésen jegyzőkönyvet készít. Két alelnök segíti az elnök munkáját. Feladatuk a DÖK munkájának összefogása, megszervezése, koordinálása. A tanárok oldaláról is van egy összekötőnk, akinek minden segítségéért hálásak vagyunk.

Szervezetünk kiemelt feladatai közé tartozik diáktársaink színvonalas szórakoztatása, programok szervezése. Egyszeri alkalom a tanév során a Zenei Délután, melyen a diákok szórakoztatják egymást zenei produkcióikkal (a klasszikustól a könnyű zenéig). Tavasszal rendezzük az 1907 perces focimeccset, amellyel iskolánk 100 éves fennállására szeretnénk megemlékezni. Ez az esemény igen nagy szervezést igényel, mivel ez több, mint másfél nap focizás megállás nélkül.

A Diáknap a legnagyobb megmérettetés számunkra, hiszen egy egész tanítási napot kell érdekessé tennünk a tanulók előtt. Természetesen semmi tanulás, csak szórakozás!

Sorozataink is vannak, úgymint a péntek délutánokra eső táncház, mely kellemes kikapcsolódás az adott hétvégén, és a Mesterségem Címere, melyre híresebb, vagy saját szakmájukban kiemelkedő embereket hívunk, kik hivatásukról mesélnek, ezzel útmutatót, és segítséget adva a pályaválasztáshoz. Előadást tartott Bánffy György színművész, dr. Bagdy Emőke pszichológus és Szívós Márton vízilabdázó.

Programjainkat az osztályokban és a folyosókon kihelyezett plakátokon, az órarendünkbe illesztett ismételt hirdetés előtt, a hangosbemondóban, a tanárok és az osztályfőnökök közreműködésével hirdetjük. Később az iskola honlapján ([www.bmrg.hu](http://www.bmrg.hu)) is lesz erre lehetőségünk.

Sajnos, mint mindenhol, itt is megjelent a fiatalságban a közöny, munkánk ennek terjedését próbálja fékezni.



## Magyarigen (avagy mindenki hozzon még egy nótát)

*Papp István Gergely*

Az egykori Alsó-Fehér megyében található település szépen hangzó neve hívó szavává, jelképévé vált a lassan egy évtizedes múltra visszatekintő nyári, erdélyi kirándulásainknak. Egész pontosan kilenc évvel ezelőtt vettük fel a kapcsolatot Gudor Botond tiszteletes úrral, a környék több szóránnygyülekezetének fiatal lelkipásztorával, aki minden kishitűséget megszegyenítő derűvel és kitartással irányítja a maroknyi magyarság lelki életét.

Amint e néhány bevezető sorból is sejthető: a magyarigeni tábor több, mint egyszerű úti élmény. Az Erdély csodáira járó utazót ugyanis a tájnak nemcsak a szépsége érinti meg, hanem a lelke is; mint ahogy az erdélyi magyar nyelvnek sem csak a kifejező ereje ejti rabul, hanem a szavak szeretetelli bölcsessége is. Bizony tanulni és feltöltekezni megyünk a Tündérországba.

Először is megtanulhatjuk, hogyan terem a pusztulás és a reménytelenség helyébe életkedv, munka és jövőbe vetett hit. Tanítómesterünk Botond, aki Felsőcernátoni Bod Péter templomát leírhatatlanul romos, összeomlásra ítélt állapotban örökölte pályája kezdetén. A *Magyar Athenas* szerzőjének egykor virágzó gyülekezetére ma már csak a templom lenyűgöző méretei és a korabeli leírások emlékeztetnek. Az 1849. október 23-i(!) ompolygyepői mészárlás megpecsételte az azóta is fogyatkozó magyarság sorsát. Magyarigen, e szép nevű falu gyülekezete (kevesebb, mint 10 fő) a lelkész családjából és legszűkebb környezetéből áll. Nem sokkal nagyobb a hívek száma máshol sem: Zalatna, Sárd ... 20-30 lélek. Mégis: romba dőléstől megmentett templomok, felújított emlékművek, síremlékek sőt egy épülő gyógyszertár jelzik a lelkipásztor útját. A templomot körülölelő régi épület első emeletén hangulatos diákszállás vár mindenkit szeretettel. Igazi testvéri szeretettel és Isten igéjével. Az úrasztalán fekvő Károli-bibliát az 1860-as években nyomtatták; már a kézbe vétele is ünnep. Hát még a szelíd, világos szavak, a lelkipásztor szavai – helyre tesznek minden az utazóban, tanárban, diákban nagy

sorskérdéseket, kétséget, megdöbbenést. Magunkkal visszük az Igét a Detunáta vagy a Kecse-kő szikláira kapaszkodva, az Igen-tó partjára, sőt a Székelyföldre is.

Mert bár Magyarigenhez hűek maradunk, néhány esztendeje utazásunkat kiterjesztettük Szentegyházfalura is. Itt a Magyar Örökség díjas Gyermekfilharmonia vendégei vagyunk. a „Fili” karnagya, Haáz Sándor tanár úr régi barátként üdvözlöl bennünket minden megérkezéskor a Múzeum Szállóban, ahol biztos, hogy nem telik el este énekszó nélkül. A zeneteremből előkerülnek a hangszerek, a ládafiából a „Törpe daloskönyvek”, és a nótás kedv mindenkire egykettőre átragad. Aki először látja, hallja a 100 fős kórust a 40 fős zenekarral, alig hisz a szemének, illetve a fülének. Mindez 640 km-re Budapesttől, a szóránnymagyarság megismerése után semmihez sem fogható.

Tényleg a legnagyobb sorskérdésekről van szó. Harminc történelem-, magyar- vagy osztályfőnöki óránál többet ér az, amit itt pillanatok alatt megért minden tanítvány. És ettől fogva azért is: nóta (Kossuth Lajos azt üzenté..., Székely himnusz, Este van, szürkül bé...); már nemcsak a szálláson esténként, hanem kirándulás közben, a Hargitán, a Szent Anna-tónál vagy a Nyeregestetőn, sőt még a hazaúton is.

A búcsúszó minden évben ugyanaz: jövőre mindenki hozzon még egy vagy akár két-három nótát!



Nótás kedvű atyafiak



## Iskola és könyvtár – egymástól elválaszthatatlan fogalmak

Fuchsné Fasang Márta

„...a bölcsességre törekvő tanulónak a könyveket az arany-  
nál és ezüstinél jobban kell szeretnie.” (Komensky)

**A** Baár-Madas Református Felsőbb Leányisko-  
la és Nevelő-intézet 1910-11. iskolai évéről  
készített Értesítő már említi a könyvtárt a  
következő módon: „A tanári könyvtár ez évben sok ér-  
tékes művel gyarapodott. Megvettük a Magyar Remekírók  
55 kötetét, Brehm: Állatvilága 10 kötetét stb. Az ifjúsági  
könyvtárt 40 munkával növeltük.” Ez az idézet is bizo-  
nyítja, hogy könyvtárunk már régóta építkezik, és  
nagy múlttra tekint vissza. Elődeink is nagy gondot  
fordítottak arra, hogy az ismeretek gazdagságának  
felmutatásával olvasóvá neveljék a tanulókat.

### Pedagógiai tevékenység

Napjainkban az információk birtoklása, annak  
beszerzése, rendszerezése, feldolgozása és újra hasz-  
nosítása iránti igény felértékelődött. Céltévesztetten  
működik az a könyvtár, amely azt hiszi, hogy a régi  
ösvényen haladva, csupán a hagyományaira koncent-  
rálva jól végzi dolgát. Az olvasót irányítani kell, hogy  
jól tudjon tájékozódni a  
mai információdömping-  
ben is! Ezért lényeges pe-  
dagógiai feladatnak tart-  
juk azt, hogy a hihetetlen  
gyorsasággal szaporodó is-  
meretekben való értő kö-  
rültekintés képessége fej-  
lődjön a ránk bízott tanu-  
lókban.

Feladataink között elő-  
kelő helyet foglal el az  
oktató munka. A könyv-  
tárosnak könyvtár szak-  
szerű használatára kell ne-  
velnie a diákokat. Örölnénk,  
ha tanulóink felnőtt ko-  
runkban is rendszeresen láto-  
gatnák a különböző könyv-  
tárakat és felébredne bennük

az önművelés iránti igény. E célok elérését szolgálják  
a könyvtárhasználati szakórák, melyek a tantervben  
is megjelennek.

Az olvasóvá nevelés is céljaink között szerepel.  
Ezt a munkát a magyar-munkaközösséggel együtt  
végezzük. A szép környezet és a megfelelő mélység-  
ben feltárt állomány jó alapot biztosít ehhez a mun-  
kához. Különösen a továbbtanulók számára fontos,  
hogy a felhalmozott tudásanyag írásban rögzített for-  
mában, kereshető módon jelen legyen a mindennapi  
ismeretelsajátítás folyamatában. Sajnos az anyagi le-  
hetőségeink – mint manapság minden könyvtárnak  
– szerények. Az oktatáshoz feltétlenül szükséges alap-  
műveket csak pályázatok segítségével tudjuk besze-  
rezni. Az elmúlt években a Kölcsey Alapítvány, a  
Johannita Segítőszolgálat, a Pro Renovanda Cultura  
Hungariae Alapítvány és a Fővárosi Közoktatásfej-  
lesztési Alapítvány titkárságára küldtük el pályáza-  
tainkat.

Örömünkre szolgál, hogy a könyvtár sajátos eszkö-  
zeivel a nevelőmunkában is részt vehetünk. Kollégáink  
pedagógiai tevékenységét azzal is igyekszünk támogatni,  
kiegészíteni, hogy tananyagot összefoglaló órát tartunk



Jóhangulatú osztályfényképezés a kopjafánál



hittanból, ének-zenéből, magyar irodalomból. Ilyenkor összegyűjtjük a témához illő verseket, képzőművészeti alkotásokat, zeneműveket, filmeket, majd felelevenítjük a már tanult ismereteket. Ezenkívül vetélkedő formájában feldolgoztuk a kötelező olvasmányokat (Csukás István: Téli tücsök meséi, Fekete István: Vuk, Milne: Micimackó, Tatay Sándor: Kinizsi Pál, Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön, Fekete István: Tüskevár, Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, Gárdonyi Géza: Egri csillagok, Mikszáth Kálmán: A beszélő köntös, Jókai Mór: A kőszívű ember fiai, Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője). Ezeket a vetélkedőkön az irodalmi alkotás cselekményét játékok, rejtvények segítségével pergettük le.

### Néhány szó a látogatottságról

Könyvtárunk nagy erőssége a hosszú nyitvatartási idő. Hetente hivatalosan 30 órában állunk az olvasók rendelkezésére, de gyakorlatilag naponta fél kilenctől négyig fogadunk vendéget. A kora délutáni időszakban az olvasótermek asztalai mellett kutató, illetve tanuló diákok egész serege telepszik le naponta. Sokan felismerték azt, hogy fizikai adottságával és szellemi miliójével a könyvtár segíti a tanulásra való ráhangolódást. Diákjaink nem véletlenül találják rá az olvasóterem lelket serkentő környezetére, az iskolánkba érkező új osztályok számára már az első osztályfőnöki, vagy magyar órán bemutató órát tartunk. Tapasztalataink szerint ettől közvetlenebb, oldottabb kapcsolat alakul ki a könyvtárosok és a diákok között.



A könyvtár feladata több, mint kölcsönzés

### Rendezvényeinkről

Rendszeresen helyet adunk az Anyanyelvi Klub foglalkozásainak. Ily módon vendégül láthattuk már Szakonyi Károly író, Sediánszky János újságíró, Praznovszky Mihály irodalomtörténész, Jancsó Adrienn színművésznőt. Ezeknek az alkalmaknak Kerekes Barnabás tanár úr a gazdája. Az elmúlt években három alkalommal volt módunk a könyvtár kapuit megnyitni a könyvtáros szakma jeles képviselői előtt. Országos szintű továbbképzések helyszínéül vizsgázhattunk kollégáink szakértői pillantásai keretében. Öröm és nagy lehetőség számunkra még az, hogy a Diákönkormányzat képviselői is könyvtárunkban tartják megbeszélésüket.

Így a diákságot feszítő gondokról, az őket lázba hozó programokról, készülő eseményekről is első kézből értesülhettünk.

Befejezésül elmondhatjuk, hogy a Küldetésnyilatkozatban megfogalmazott elvek szerint próbáljuk szervezni napjainkat: „A könyvtár kulturált környezetével ízlést formál. Személyi kapcsolataiban az Istennek tetsző és Krisztust követő élet valós megjelenítésére törekszik.”



Az általános iskolai szárny és a fiuinternátus





## Pedagógiai nevelőmunka az internátusban

*Tóth Péter*



Baár-Madas Református Gimnázium, Általános Iskola és Diákotthona (fiú-és leányinternátusa) azzal a céllal létesült, hogy a szüleiktől és lakhelyüktől távol került gimnáziumi növendékek számára a tanulmányi idő alatt otthont – szállást, ellátást és tanulási lehetőséget – biztosítson. Az intézményt – a gimnázium vezetőivel együttműködve – az internátus vezetője és a nevelő tanárok irányítják, akiknek a rájuk bízottak lelki és testi javát szem előtt tartva arra kell törekedniük, hogy növendékeik a közösségi nevelés segítségével az anyaiskola lelkiismeretes tanulóivá, gyülekezetük áldozatkész tagjaivá, végső soron pedig becsületes és dolgozó magyar állampolgárokká váljanak.

Az internátus 85 fő részére biztosít elhelyezést. Felvehető az iskola minden olyan diákja, akinek állandó lakhelye messzebb esik a fővárostól, így nem tud naponta bejárni, vagy családi illetve lakáskörülményei az elhelyezést indokolttá teszik. A diákok fölveteléről a gimnáziumi felvételt követően a rendelkezésre álló helyek mennyiségének figyelembe vételével az iskola vezetői döntenek. Ha a jelentkezők száma nagyobb, mint a fölvehetőké, akkor fölvetel mérlegelésénél az első szempont a jelentkező lakhelyének távolsága, de latba esik a tanulmányi eredmény és a jelentkező családjának szociális helyzete is. A fölvetel – ha a tanuló körülményeiben vagy magatartásában változás nem következik be – a tanulmányok teljes időtartamára érvényes, de évenként felülvizsgálható. Az internátusi elhelyezés költségeinek jelentős részét központi támogatásból az iskola fedezi, a szülők csak az étkezés költségeihez járulnak hozzá.

Már több esztendeje minden tanév első félévében 10-12 fő határon túli diák is lakója internátusunknak. A Reformatio Hungarica pályázatán ösztöndíjat nyert tanulók érkeznek hozzánk Erdélyből és Kárpátaljáról.

Igyekszünk az internátus lakóinak alkalmasszerűen programokat szervezni, így az elmúlt három hónap kirándulásainak úticélja volt Tihany-Balatonfüred, Vizsoly-Gönc, Szeged-Ópusztaszer, Eger-Szilvásvár, Miskolc-Lillafüred. Éves programunkba terveztük Debrecen nevezetességeinek megtekintését, illetve még ebben a félévben Révkomáromba szeretnénk eljutni. Kirándulásaink alkalmával határon túli növendékeink megismerkedhetnek hazánk egy-egy kiemelt tájegységével.

A tanév során a főváros adta lehetőséggel élve havonta két alkalommal szervezünk színházlátogatást, fél-évenként egyszer filmszínházba illetve hangversenyre megyünk. Minden hónapban egy alkalommal szervezünk múzeumlátogatást.

### Erkölcsei és lelki nevelés

Az internátusi diákok lelki épülését kisebb vagy nagyobb csoportokban tartandó bibliaórák, áhítatok szolgálják. Fölöttébb kívánatos, és ezért megkövetelendő, hogy ezeket a csoportokat, illetve említett foglalkozásokat hozzáértő, felkészült személy, teológus vagy gyakorló lelkész vezesse. Az áhítatot – az érintett csoport tagjaival és a vezető lelkéssel történt egyeztetés alapján – a vacsorát követő esti szabadidőben lehet megtartani.

Az internátusi hitélet meghatározó alkalmai a hónapkezdő vasárnapi istentiszteletek, a keddi esti ifjúsági bibliaórák és a csütörtök délutáni, a diákok által szervezett imaórák. A budapesti református gyülekezetek közül a Pasaréti Gyülekezet őszi evangélicizációs sorozatait, illetve a Pozsonyi úti gyülekezet rendezvényeit látogatjuk.

Külön kiemelkednek ünnepi alkalmaink, melyek felemelő hangulatukkal és tartalmi változatosságukkal nevelnek életre, öröme, hazafiasságra. Az iskola újraindítása óta eltelt tizenhat évben kialakultak már hagyományosnak nevezhető meghatározó fő internátusi ünnepek, ilyen a karácsonyi műsoros est, illetve a negyedikes diákok búcsúztatása.

„Multikulturálissá” váló társadalmunkban, ahol általános a hagyományos értékek leértékelődése, kiemelten fontos a Biblia kinyilatkoztatásain alapuló keresztyén értékrendszerünk közvetítése a diákok felé. A diákok norma-, érték-, attitűdkereső megnyilvánulásai együttesen indokolják ennek az értékrendszernek egyértelmű, világos felmutatását. Célunk az, hogy ezek az értékek tapasztalati igazságként ivódjanak be diákjaink gondolkodásába, magatartásába és mindennapi életébe.

Nem beszélhetünk azonban érték közvetítésről lelki alapvetés nélkül. Pedagógiai tevékenységünk elvei és eszközei azon meggyőződésünkön alapszanak, hogy cselekedeteinket a lelki nevelésre való törekvés hatja át,



előzi meg. A szentírási nevelés maga is lelki indíttatású. Nevelési munkánk annyira érheti el célját, amennyire akár személyre szabottan, akár közösségben lelkivé tud válni. Ez a garanciája az értékek valódi, tartós beépülésének a személyiségbe és kizárólag ezen alapulhat a tudatos pedagógiai tevékenység.

Az erkölcsi, lelki nevelés másik fontos színtere a személyes nevelés. Ez egyben a kollégiumi nevelés egyedülálló lehetősége és egyben kiváltsága is. A család után talán ez az egyetlen olyan környezet, ahol funkcionálisan minden pedagógiai elképzelés, valamint eszközrendszer maradéktalanul megvalósítható. A személyes nevelés állandó, folyamatos lehetőségeit vagy korlátait csak a nevelő személyisége határozza meg.

### Az egészséges életmódra nevelés

A lelki nevelés mellett hangsúlyos feladatként kell kezelnünk az egészséges életmódra nevelést. Minden ember közvetlen érdeke a testi-lelki egészség, a jó közérzet. Tanulóink testi-lelki egészségének érdekében biztosítanunk kell különböző sportolási tevékenységek folytatását. Esténként a szilencium után lehetőség nyílik focizásra, kosárlabdázásra, asztaliteniszezésre. A téli időszakban diákjaink rendszeres látogatói a Városligeti Műjégy pályának, teniszcszini a közeli Pasaréti Vasas Sportpályára, úszni a Margitszigetre járnak. A sportolási lehetőségek biztosításán kívül figyelniük kell a higiéniai szabályok betartására, a kiegyensúlyozott életritmus kialakítására, a helyes táplálkozásra, a mentális egészségre. A káros szenvedélyek kialakulásának megelőzésére fokozott hangsúlyt kell helyezniük.

### Közösségépítés

Internátusi diákjaink egészséges közösséggé való alakítása több szempontból is fontos célkitűzése a kol-

légiumi nevelésnek. A jól működő közösség alapfeltétele annak, hogy tanulóink teljesíteni tudják a gimnázium által felállított tanulmányi elvárásokat, hogy hatékonyan tudjuk motiválni diákjainkat, és hogy egy jobb teljesítményre sarkalló versenyszellem alakuljon ki. A lényeges szempont az is, hogy a diákönkormányzat nagyobb szerepvállalásával a tanulóink magukévá tehetnek olyan készségeket az internátusi közösségben, amelyeket az iskolát elhagyva hasznosíthatnak. Az érdekérvényesítés, a demokratikus minták elsajátítása nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy diákjaink az állampolgári jogokat aktívan gyakorló, társadalmunk hasznos polgáraivá váljanak.



Teaház a nyelvi délutánon

### Hazaszeretetre nevelés

A kollégiumi nevelés során lényeges feladat a hazaszeretetre való nevelés, főleg korunkban, amikor nagy szerepet kap az egyén érvényesülése, az egyéni érdek hangsúlyozása. Országunk, népünk múltjának megismerése, értékeinek elismerése, a hazánkat jelképező szimbólumok és nemzeti nagyjaink tisztelete rá kell hogy ébressze tanulóinkat, hogy az egyén és a család mellett van még egy nagyon fontos egység: a nemzet.



### Tehetséggondozás

Gimnáziumunk tudásra, tanulásra, versenyekre való felkészülésre, egyetemi továbbtanulásra helyezi a hangsúlyt. Intézményünkbe jelentkező diákok szinte kivétel nélkül pályáznak felsőoktatási intézménybe a gimnázium befejezése után. Ez nagy kihívás az internátusunk számára, hiszen feladatunk, hogy támogassuk a gimnázium céljait ezen a téren is. Feladatunk a diákok motiválása, az önálló tanulás, az önművelés kialakítása és a rendszeres készülés begyakorlása.

A kollégiumi munka egymástól távol eső, de azonos fontosságú feladata a felzárkóztatás és a tehetséggondozás. A felzárkóztatás a lemaradókat védi a lemorzsolódástól, míg a tehetséggondozás a tehetséges, kreatív képességű tanulók motiválása, minél nagyobb sikerek elérésére való serkentése. A tehetségnek kell az a közeg, amiben képességei kibontakozhatnak, kell az ingerdús környezet, kellene tehetséges társak, akik húzóerőt, versenytársakat jelentenek, akik szellemi partnerek. Szükséges stabil, har-

monikus kapcsolatrendszer kialakítása szülővel, családdal, iskolával, tanárral. Fontos a folyamatos motiváció, elkötelezettség a feladataik, tanulásuk, kiválasztott tudományuk iránt, mert ez a teljesítmény alapja. Hiába van általános képesség, kreativitás, ha nincs a feladat iránti elkötelezettség, kitartás, saját energiák mozgósítása, akkor a tehetséges diák nem teljesít elegendően.

A felzárkóztatás feladata főleg az elsősök és az újonnan érkezők esetében szükséges. Az iskola tanárai előtt általában már november elejére egyértelművé válik, hogy az adott osztályból mely diákok szorulnak felzárkóztatásra, hogy kik milyen tudásanyagot hoztak régi iskolájukból. Nevelő szaktanáraink kiscsoportokban, valamint egyénekenként is foglalkoznak a felzárkóztatásra szorulókkal.

Végezetül azt is fontosnak tartjuk, hogy rossz anyagi lehetőségek miatt egyetlen növendéknek se kelljen elhagynia a kollégiumot. A szülőkkel, az iskolával, az alapítványokkal összefogva meg kell találni azokat a lehetőségeket, amelyek segítenek megteremteni a kollégiumi tagság gazdasági feltételeit.

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Az utóbbi hónapokban örömmel fogadtuk olvasóink visszajelzéseit, hogy lapunk tematikus összeállításai érdekes és magas szakmai szinten megírt cikkeket tartalmaznak. Bátorításukat ezúton is köszönjük!

Mint tapasztalhatták, az RPI erőfeszítéseket tesz azért, hogy lapunk megjelenése ütemezett legyen, és költségeinket alacsonyan tarthassuk. Szomorúan kell azonban arról beszámolnunk, hogy a lapot kiadó Református Pedagógiai Intézet a tavalyi év végén méltatlan helyzetbe került. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium a szerződés szerint az RPI javára járó éves támogatásnak csak 75%-át utalta december végéig. Az RPI működését a Magyarországi Református Egyház Zsinatának pénzügyi intézkedései biztosították. A megtakarítások érdekében azonban (egyelőre) elmarad a 2006. évi 8. és 9. szám megjelenése.

Lapunk következő számát 2007. 1. szám megjelöléssel adjuk ki.

## ELŐFIZETÉS 2007-re

Lapunk előfizetését és kiküldését a 2007. évre kényszerűen átalakítjuk a postaköltségek magas volta miatt.

Előfizetőink az évben hatszor (7-8 hetente) kaphatják meg a Magyar Református Nevelés című pedagógiai szaklapot. Egy-egy szám várhatóan terjedelme kb. 32 oldal. A tiszteletpéldányokat azonban csak évente három alkalommal tudjuk postázni (két számot fogunk küldeni egyszerre). A csökkentett terjedelem miatt a lap éves előfizetési ára kisebb mértékben csökken.

Lapunk 2007-re előfizethető a mellékelt postai csekken vagy átutalással (OTP 11701004-20192129). A közlemény rovatba írják bele az előfizető nevét és az MRN 2007 rövidítést. Kérjük, ügyeljenek arra, hogy olvasónkat azonosítani tudjuk!

Az előfizetésről számlát küldünk 2007-re. Akik csak a számla beérkezése után utalnak át, kérjük, hogy



a lapban található megrendelőlapot a számlakérő adataival faxon vagy postán küldjék vissza az RPI címére.

Lapunk alacsony árfekvését a szerzők önzetlensége és mérték-tartása, illetve a Református Pedagógiai Intézet zsinati költségvetése teszi lehetővé.

Kérünk és buzdítunk mindenkit, hogy a lap megjelenését előfi-zetésével továbbra is támogassa!

Lapunk előfizetési díjai 2007-re:

Egy példány ára: 273 Ft ( 260 Ft + 5% ÁFA)

Éves előfizetési ár: 1638 Ft / év (1560 Ft + 5% ÁFA)

Kedvezményes éves

előfizetési ár\*: 1533 Ft / év (1460 Ft + 5% ÁFA)

ORTE-tagoknak: ingyenes

\* Református egyházközsegeknek, református közoktatási intézmé-nyeknek, és ezek munkatársainak, lelkészeinek, református közok-tatási szakértőknek, valamint a legalább két éve előfizetőknek.

**E számunk szerzői:** Baár-Madas Református Gimnázium, Általá-nos Iskola és Diákotthon tanárai.

**E számunk képei:** Az írásokhoz kapcsolódó képeket a Baár-Madas Református Gimnázium, Általános Iskola és Diákotthon tanárai és diákjai készítették.

**2007-re tervezett tematikus számok:**

Adalékok a református oktatási stratégia jövőképehez / Módszertani innovációk intézményeinkben / Közösségépítés és hagyomány / Szenvedélyeink

## Magyar Református Nevelés

Megjelenik évente 9 szám.

ISSN: 1585-7565

Kiadja a Református Pedagógiai Intézet (RPI)

1146 Budapest, Abonyi u. 21.

Lapzárta: 2007. január 31.

Felelős kiadó: Márkus Gábor

Főszerkesztő: Márkus Gábor

Szerkesztő: Pompor Zoltán

Postacím: 1440 Budapest 70., Pf: 5.

Tel./Fax: 06-1-351-9842

E-mail: [mrn2000@freemail.hu](mailto:mrn2000@freemail.hu)

Tervezés és tördelés:

smArt DesignStudio

Tel.: 06-87-571013

Internet: [www.sm-art.hu](http://www.sm-art.hu)

Megrendelni a 2007. év számait a ki-adó címén lehet.

Korábbi példányok korlátozott szám-ban kaphatóak 168 Ft / db áron.

A kiadó RPI működését támogatja az Oktatási Minisztérium és a Ma-gyarországi Református Egyház Zsi-nata.

(A szerzők és a szerkesztőség állás-pontja egyes kérdésekben eltérhet.) Észrevételeiket, cikkeiket szeretettel várjuk!



## MEGRENDELÉS

Megrendeljük a **Magyar Református Nevelés** pedagógiai szaklap 2007. évi számait \_\_\_\_\_ példányban.

A megrendelő megnevezése: \_\_\_\_\_

A megrendelő címe: \_\_\_\_\_

A számlakérő megnevezése (ha eltér): \_\_\_\_\_

A számlakérő címe: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
cégszerű aláírás

